

sij

VSEBINA

stran 4

**INVESTICIJA V NOVO LINIJO
ZA POLNJENE ŽICE V
ELEKTRODAH JESENICE**

stran 6

**ZAVIDLJIVI DOSEŽKI
ACRONIJEVIH JEKLARJEV**

stran 26

**60 LET DRUŠTVA
UPOKOJENCEV RAVNE
NA KOROŠKEM**

stran 31

**HK ACRONI JESENICE: FINČEV
SISTEM SE JE DOBRO PRIJEL**

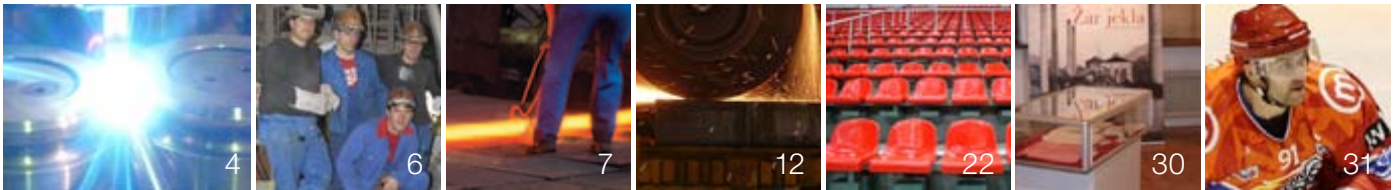
Fotografija na naslovnici:
Tomo Jeseničnik

Pravi kostanj, tudi domači kostanj (*Castanea sativa*) je drevo iz družine bukvovk; uspeva na območju med Kavkazom in Sredozemljem. Ob domačiji Gašperja Kiška raste na nadmorski višini 520 m najdebelejši domači kostanj v Sloveniji. Mogočnež se ponaša z izjemnimi dimenzijami: visok je 18 m, obseg debla pa v prsni višini znaša kar 10,71 m. Drevesno krošnjo sestavljajo štiri vrhovi, osrednji vrh je suh, vendar drevo še zmeraj obilno rodi.

Vir: www.slovenia.info

Slovenska industrija jekla

4	NAPREDUJEMO
POLNJENA ŽICA Z NOVE
LINIJE PO NOVI TEHNOLOGIJI	20	SKRBIMO ZA PODMLADEK
IZKUŠNJA, KI JE NE BOMO POZABILI
6	PODIRAMO REKORDE
S TIMSKIM DELOM DO ZAVIDLJIVIH DOSEŽKOV	22	KADRUJEMO
ODSOTNOST Z DELA V OČEH MENEĐERJEV
7	PREVERJAMO KAKOVOST
POMEN CERTIFIKATOV
V PODJETJU	25	KADROVSKA GIBANJA V SEPTEMBRU
10	SKRBIMO ZA KAKOVOST
"NAJVIŠJE SE POVZPNE TISTI,
KI PRI SVOJEM VZPENJANJU POMAGA DRUGIM"	26	ČESTITAMO OB JUBILEJU
60 LET DRUŠTVA UPOKOJENCEV
RAVNE NA KOROŠKEM
12	SODELUJEMO
ACRONI NA DANIELJEVI KONFERENCI
PARTNERS IN FRONT RUNNING	28	OBVEŠČAMO
PRENEHANJE KOLEKTIVNEGA DODATNEGA
POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA
14	TRŽIMO
ACRONI NA SEJMU
NERJAVNEGA JEKLA V AMERIKI	30	LOKALNO-AKTUALNO
ŽAR JEKLA IZ MARTINARNE JESENICE
15	IZDELKI METALA RAVNE PREDSTAVLJENI
SREDNJI EVROPI	31	SPONZORIRAMO
FINČEV SISTEM SE JE DOBRO PRIJEL
17	MARKETINŠKI KOTIČEK
KRATKOROČNA NAPOVED
PORABE JEKLA	33	KOŠARKARSKI KLUB JESENICE SE PREDSTAVI
18	IMH-NOVIČKE
NOV NADZORNI SVET V OAO KOKS	35	OZAVEŠČAMO
OB SVETOVNEM DNEVU HRANE
19	NAMESTITEV CEVOVODA IN KABLA	37	OBNAVLJAMO ENERGIJO
NA KRASU JE KRASNO
19	ZAMENJALI BODO NAPRAVO ZA
ODSTRANJEVANJE PLINOV	38	KOSOBRINSKI ŠPIK
		39	AFORISTIČNA ŠARŽA
		38	KARIKATURA
		40	SMEH JE POL JABOLKA
		40	MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ

Interni mesečni časopis skupine SIJ – Slovenska industrija jekla

Glavna in odgovorna urednica: Anja Potočnik. Področni urednici: za gorenjsko regijo Monika Štojs, SIJ – Slovenska industrija jekla, in za koroško regijo Vesna Pevec Matijević, Metal Ravne.

Uredniški odbor: Acroni: Petra Triplat, Stane Jakelj; Metal Ravne: Eleonora Gladež, Polona Vrabčič; Elektrode Jesenice: Rafko Penič, mag. Mojca Šolar; Noži Ravne: Egidij Hudrap; SUZ: mag. Tanja Avguštin Čufer;

ZIP center: Kristijan Oprešnik. Stalni sodelavci: Boris Berginc – Špikov kot; Tone Kelbl in Marjan Mencinger – Obnavljamo energijo/pohodništvo in potovanja; Drago Ronner – križanka; Andrej Brumen - Dejde – Aforistična šarža.

Nepodpisane fotografije: arhiv SIJ-a, Dreamstime, iStock, Shutterstock, Microsoft Office Online, www.wikimedia.org. Jezikovni pregled: mag. Andreja Čibron - Kodrin. Oblikovanje: Sans, Andrej Knez, s.p. Tisk: ZIP center.

Naklada: 3000 izvodov. Izdajatelj in naslov uredništva: SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., Gerbičeva 98, 1000 Ljubljana, tel.: 01/242 98 18, e-pošta: anja.potocnik@sij.si; monika.stojs@sij.si; vpevec@metalarvne.com.

**Anja Potočnik, univ. dipl. komunikologinja,
pomočnica uprave za odnose z javnostmi in odgovorna urednica**

fotografija: Borut Krajnc

Prisotnost »špricanja« = odsotnost »samoupravljanja«

Verjetno smo vsi v srednji šoli sem in tja »zboleli«. Spomnim se, da sem imela največ »zdravstvenih težav« prav takrat, ko smo pisali »kontrolko« iz matematike. Zelo dobro pa se spomnim tudi, da sem približno tja do uradne odraslosti – polnoletnosti došla, da je izmikanje obveznostim in težavam zelo cenen način soočanja z neprijetnostmi, ki nas na koncu drago stane. Prav tako je velik strošek za podjetja absentizem – odsotnost z dela, kot lahko preberemo v članku našega kolega mag. Petra Dularja. Resda ta pojem različni avtorji različno razumejo, vendar pa nam je vsem jasno, da so za uspešno delovanje timov in uresničevanje potreb naših strank moteči predvsem tisti namerni izostanki z dela, ki so posledica sovražnosti delovnega okolja, pomanjkanja pripadnosti ali preprosto lenobe. Čeprav smo jeklarji neuničljivega značaja, pa sem prepričana, da imamo tudi na tem področju nekaj skritih želez v ognju. Kot so ugotovili strokovnjaki, lahko pri preprečevanju neupravičene odsotnosti in vzrokov zanjo največ naredijo neposredno nadrejeni. Bolj kot so zaposleni zadovoljni z neposrednim vodjo, manj so odsotni in obratno. Velik izziv za vodje torej in prav tako velik za vsakogar izmed nas, saj se konec koncev vse začne s »samoupravljanjem«, pa ne tistim preživetim, temveč tistim večnim – upravljanjem samega sebe.

POLNJENA ŽICA Z NOVE LINIJE PO NOVI TEHNOLOGIJI

V okviru projekta prenove proizvodnje varilnih žic poteka investicija v novo linijo za proizvodnjo polnjenih žic.

▲ Valji za oblikovanje cevi iz traku

Na trgu polnjenih žic prevladujejo žice, ki so izdelane po tehnologiji prekrivanja traku. So dokaj preproste za izdelavo, vendar imajo pomanjkljivost, da polnilo v njih ni povsem zatesnjeno pred vplivi iz okolice, kar negativno vpliva na varjenje.

Zaradi velike ponudbe omenjenih žic smo se odločili za izdelavo kakovostnejših žic, kjer je polnilo v cevi popolnoma zatesnjeno in zaščiteno pred vlago. To poleg zahtevnejše izdelave pomeni tudi večjo dodano vrednost izdelkov. Večinoma svetovni proizvajalci popolnoma zaprte polnjene žice uporabljajo tehnologijo, da v že pripravljeno cev nasipajo polnilo, potem pa s postopki vlečenja in žarjenja izdelajo končni produkt. Ta postopek cenovno ni najbolj ugoden in zato je končni produkt dražji.

S ciljem doseganja višje dodane vrednosti in konkurenčne sposobnosti smo se odločili za uvedbo najnovejše tehnologije in nakup primerne strojne opreme. Po tem postopku se namesto že izdelane cevi uporablja trak, namesto vlečenja pa valjanje. Velika novost je tudi lasersko varjenje že polnjene žice. S tem zagotovimo nižje stroške vhodnih materialov, izognemo pa se tudi vmesnemu žarjenju, ki je potrebno zaradi prevelikega utrjevanja materiala pri vlečenju. Vse to ugodno vpliva na stroške izdelave. Projekt je inovativen, vključuje veliko različnih tehnologij in

je zahteven. Med procesom uvajanja so se pojavljale nekatere težave, ki pa jih skupaj z dobavitelji linije odpravljamo in rešujemo.

Postopek izdelave žice se začne z oblikovanjem traku v U-profil. Trak se nato napolni z ustrezno količino polnila in oblikuje v cev. Oblikovano cev lasersko zavarimo. Ta del je zelo zahteven in od kakovosti varjenja je v veliki meri odvisno, kakšen izdelek bomo dobili na koncu vlečenja. Če je var preglobok, nam to povzroča izgorevanje polnila in oblikovanje trdnih delčkov v polnilu, če pa je preplitev, se žica pogosteje trga, je odprta in zato neuporabna. Na globino vplivajo karakteristike traku, nastavitve laserja in položaj že polnjene cevi v delu varjenja. Po varjenju cev valjamo v treh stopnjah z začetnega premera 12,3 mm na 1,55 mm. Po tem delu žico vlečemo in pobakrimo na končno dimenzijo 1,2 mm.

Po začetnih testiranjih smo ugotovili, da prvoten profil valjarskih valjev ni ustrezen. Namesto pravokotnih smo se zato odločili za ovalne, ki nam polnilo v žici ustrezno oblikujejo, hkrati pa zagotavljajo ustrezno vodenje žice skozi stroj. Izboljšave so bile narejene tudi v delu, kjer se cev vari z laserjem. Namestili smo dodatna vodilna kolesa, s katerimi smo izboljšali in zmanjšali premike v tem delu. Napravljenih pa je bilo tudi nekaj manjših izboljšav, ki pripomorejo k stabilizaciji procesa. Tudi pri vlečenju smo veliko

spreminjali vlečna sredstva in materiale, da nam je uspelo zagotoviti ustrezne vlečne pogoje za stabilno proizvodnjo.

Na novi liniji smo septembra v nizu uspešno izdelali prvih 100 kg kakovostne rutilne polnjene žice 4R premera 1,2 mm. Z izdelavo žice smo potrdili ustreznost izbrane tehnologije in opreme za proizvodnjo kakovostnih izdelkov na cenovno ugodnejši način.

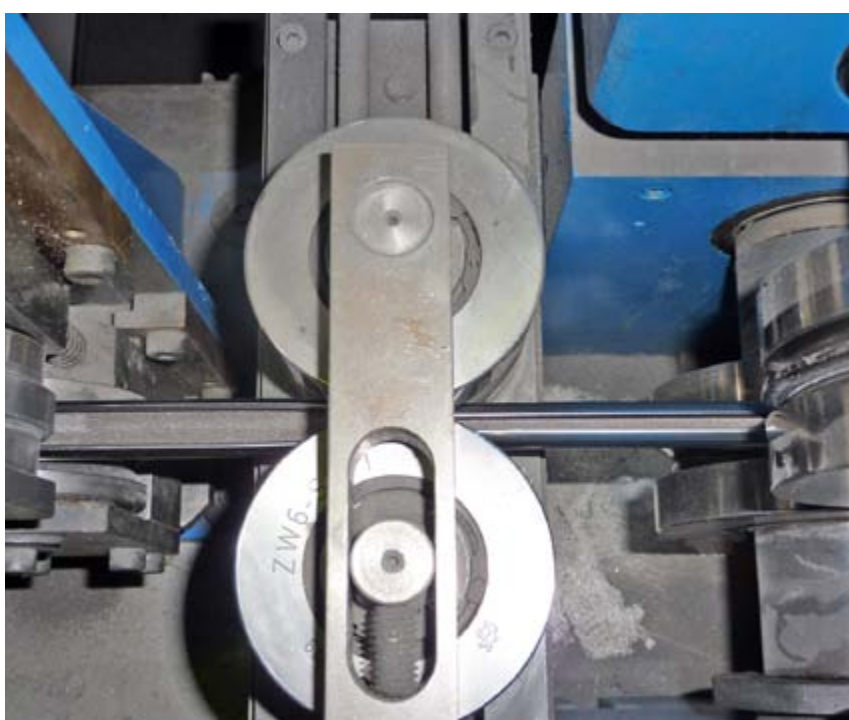
Naslednji koraki bodo optimiranje izdelave omenjene rutilne polnjene žice, izdelava ostalih rutilnih tipov, sledili bodo bazične in metalne ter razvoj novih kvalitet, vzorčenje in promocija na trgu.

V podjetju Elektrode Jesenice smo izdelali popolnoma zaprto visokokakovostno polnjeno žico za varjenje po novi tehnologiji, ki vključuje lasersko varjenje že napolnjene cevi in valjanje

brez vmesnega žarjenja do končne dimenzije. Z znižanjem proizvodnih stroškov izdelave bomo tako pridobili določeno konkurenčno prednost pred ostalimi proizvajalci, kar nam bo povečalo delež prodaje na trgu in prineslo pozitivne ekonomske učinke. ●

Lasersko varjenje polnjene cevi

Zapiranje polnjene cevi

Valjanje polnjene žice

Presek polnjene žice 4R (1,2 mm)

besedilo Leon Vidic, industrijski inženir za proizvodnjo, Acroni

S TIMSKIM DELOM DO ZAVIDLJIVIH DOSEŽKOV

Avgusta smo skupno izdelali 36.680 ton slabov, kar pomeni, da smo načrt presegli za štiri odstotke.

Skupno smo izdelali 426 šarž, kakor širok je naš asortiment, pa pove podatek, da je bilo izdelanih 52 različnih kvalitete jekel. Od tega smo izdelali 7.505 ton (94 šarž) nerjavnih jekel oziroma dva odstotka več, kot je bilo načrtovano.

Proizvodnja ogljičnih jekel je znašala 29.175 ton (332 šarž) in je tudi za štiri odstotke presegala načrtovano. To je **absolutni rekord vseh časov**, če upoštevamo delež izdelanih nerjavnih jekel doslej rekordnega septembra 2007. Takrat je bilo izdelanih 37.693 ton ob deležu nerjavnih jekel 4.869 ton. Če naredimo

preračun v razmerju C-jekla : nerjavna jekla, bi to znašalo v tem mesecu 39.312 ton jekla (za izdelavo nerjavne šarže porabimo namreč še enkrat več časa kot za izdelavo ogljične šarže).

Oba meseca (septembra 2007 in letošnjega avgusta) smo zaradi povečanja naročil obratovali tudi v KT-ju. Ob ponedeljkih in petkih smo imeli štiriurne zaustavitve, v katerih smo izvedli najnujnejša dela, tako da ni prihajalo do večjih nepredvidenih zastojev. Poraba električne energije za navadna jekla je bila 474 kwh/t, poraba pri nerjavnih jeklih pa 621 kwh/t slabov. Poraba elektrod na EOP je bila 2,32 kg/t slabov.

Izpleni so v kumulativi znašali 85,47 odstotka, pri ogljičnih jeklih 86,5 odstotka, pri nerjavnih jeklih pa 81,5 odstotka (tu je izplen slabši tudi na račun večjih odrezov glav in nog žile in tudi zaradi večjih ostankov na koncu ulivanja zaradi doslednega izpolnjevanja naročil). Vsi izpleni so v okviru načrtovanih in so najboljši v zadnjih dveh letih.

Delež sekvenčnega ulivanja je v kumulativi 2,14, od tega pri nerjavnih jeklih 1,28, pri navadnih jeklih pa 2,65 šarže v sekvenci.

Avgusta je bila ulita rekordna sekvenca 12 šarž EVC-kvalitet z vmesnim dvakratnim spreminjanjem širine med ulivanjem. Naj za laike povem, kaj je to. Z novo napravo za ulivanje slabov, ki smo jo postavili lani, smo kupili tudi sistem, ki se imenuje »mold with adjustment«. Omogoča, da med ulivanjem spreminjamo nastavitve širine kokile, kar pomeni, da lahko ulijemo sekvenčno enake kvalitete različnih širin. To tudi pomeni, da zaradi različnih širin ni treba prekinjati ulivanja in na novo nastavljati naprave, kar precej zmanjša zastoje v proizvodnji, zaradi tega so tudi precej manjši stroški ognjevzdržnih materialov, izpleni pa so boljši. Tudi pri spreminjanju širine med ulivanjem je bil avgust rekorden, spreminjali smo jo 23-krat.

Pozidali smo 15 livnih ponovc. Povprečna vzdržnost je bila 28 šarž na ponovco, kar je glede na delež nerjavnih jekel zelo dober rezultat. Na brusilnem stroju, ki je iz dneva v dan v boljši kondiciji, smo obrusili 8845 ton slabov.

Glede na to, da smo obratovali v KT-ju, je bil delež vzdrževalnih nepredvidenih zastojev zavidljivo nizek in je znašal samo 31 ur.

Naj omenim tudi to, da je bila s 1. avgustom v podjetju izpeljana reorganizacija, ki je verjetno tudi nekaj doprinesla k odličnemu rezultatu.

Vsi ti rezultati so plod timskega dela, h kateremu je vsak posameznik v Jeklarni prispeval svoj optimum. Zaradi tega se vsem in vsakemu posamezniku posebej najlepše zahvaljujem! ●

● Le nekaj od vseh jeklenih mož, zaslužnih za rekordne dosežke; od leve stojijo: Deni Alukić, Ahmet Džafić in Nenad Stevanović, čepi: Željko Petrović

POMEN CERTIFIKATOV V PODJETJU

Vedno smo poslušali, da prihodnost evropskim podjetjem zagotavljajo le proizvodi, ki so vrhunski, ki jih kali odličnost. Preprosti, ceneni izdelki prihajajo iz »tretjega sveta«, za nas tu ni prostora, smo predragi.

- Slika1: Certifikati naših izdelkov, pridobljeni pri podjetjih TÜV SUD Industrie Service, Lloyds register, American Bureau of Shipping, Germanische Lloyd in Det Norske Veritas

Mislím, da se v Metalu Ravne že vse bolj zavedamo tega dejstva. Trgi, kamor prodiramo, so zahtevni, a dobičkonosni, tu smo našli svojo tržno nišo. Vložiti bo treba še več truda in znanja, vendar vse to pomeni svojevrsten izziv. Če bomo zmogli, bomo tu tudi jutri in še dolgo.

Eden od delčkov v tej verigi so zahteve po certifikatih poslovanja in certifikatih izdelkov. Že več let nekateri kupci zahtevajo, da proizvode potrdimo s certifikati, nabralo se jih je kar nekaj. Redne presoje zunanjih presojevalcev so postale naša stalnica. Vsaka presoja pa

— Slika 2: Certifikati sistemov vodenja: kakovost, ravnanje z okoljem, varnost in zdravje pri delu

od nas zahteva nekaj več, nekaj novega, nekaj boljšega.

Svojevrsten izziv pa so za nas zadnje čase zelo zahtevne presoje kupcev samih. Presenečeni smo, da je kakovost izdelkov postala popolnoma samoumevna zahteva, kot pogoj, da smo njihovi dobavitelji, pa je potrebno veliko več: ustrezen odnos podjetja do delovnega in zunanjega okolja, do zaposlenih in družbe ter tudi primeren odnos zaposlenih do podjetja, delovnega okolja in dela.

Septembra smo imeli dve zunanji presoji, presajo kupca Siemens ter kon-

trolno presajo sistema vodenja kakovosti s strani podjetja Bureau Veritas. Presoja kupca Siemens je bila prva tovrstna v našem podjetju, presojali so našo družbeno odgovornost kot poddobavitelja. Obe presoji sta pokazali, da moramo kot »odlično podjetje« obvladovati proizvod ter spodbujati pozitivne odnose v podjetju. V dobrih podjetjih ponovno prihajajo na površje stare vrednote – človek. Pri tem je mišljen vzajemen odnos – pozitiven in ustrezen odnos podjetja do zaposlenih ter obratno kakovosten odnos zaposlenih do podjetja oziroma dela.

Kakor na vseh področjih tudi na področju certificiranja prihaja do sprememb. Nekoč strogo birokratski pristop se uklanja fleksibilnosti, hitrim odzivom in večji kompetentnosti zaposlenega. Za ustrezen red in organiziranost podjetja je potrebno še vedno nekaj togosti in dogovorjenih pravil, drugače pa je vse bolj naravnano na doseganje ciljev po različnih poteh, ki so odvisne od posameznika. ●

“NAJVIŠJE SE POVZPNE TISTI, KI PRI SVOJEM VZPENJANJU POMAGA DRUGIM”

Certifikacijska hiša Bureau Veritas je v kongresnem centru Brdo pri Kranju tudi letos pripravila dan kakovosti za vse, ki v podjetjih skrbijo za kakovost.

V uvodni besedi pred predavanji je Tomaž Verbnik, direktor za območje Adriatika pri podjetju Bureau Veritas, opisal razmere na trgu, ki po njegovem mnenju niso rožnate. Vprašal se je, ali smo se iz gospodarskih razmer kaj naučili. Smo znali krizo obrniti sebi v prid in videti v njej priložnost za boljšo organiziranost in razvojno prestrukturiranje podjetja? To so vprašanja, s katerimi se morajo podjetja soočiti in potem ustrezno ukrepati.

Direktor certificiranja pri Bureau Veritas Slovenija Borut Mlakar je predstavil certificiranje za posamezne standarde v Sloveniji. Povečuje se število standardov v služnostnih, manj v proizvodnih dejavnostih. V Sloveniji opažajo osem odstotno rast certificiranja.

O kakovosti in smernicah razvoja standardov je govoril dr. Isaac Sheps, CEO Carlsberg UK, član tehničnega komiteja ISO TC 176/SC2 in delovne podskupine za razvoj ISO 9001 pri mednarodni organizaciji ISO.

Dr. Isaac Sheps je v uvodu predstavil proizvodnjo piva in širitev podjetja v tujini. Kaj je pomembno za kupca in kako izvajamo marketinške prijeme pri raznih narodih? Vprašal se je, kaj je kakovost, kako lahko kakovost razlikujemo med televizijami, kakšna so jamstva, kakšna je odgovornost konstruktorjev? Ali bomo kupovali produkte, pri katerih izkoriščajo otroško delovno silo? So to naše vrednote? Kaj mi mislimo in kaj misli stranka?

Dotaknil se je tudi zaposlenih. Kaj jih stimulira za delo? Ali delo radi opravljajo-

jo? So spoštovani? To so področja, ki jim posvečamo premalo pozornosti. Od delavca, ki ni srečen na svojem delovnem mestu, ne moremo pričakovati, da se poenoti s cilji podjetja.

Glede prihodnosti standarda kakovosti ISO 9001 je podal mnenje, da nekateri razmišljajo o združevanju standardov kakovosti, drugi pa o razdelitvi koncepta standardov na tri dele, in sicer 9001 za večja podjetja, 9002 za manjša in 9003 za uprave.

Kako postati boljši član tima in zmagati skupaj z drugimi je bil naslov predavanja dr. Velimirja Srića, mednarodno priznanega konzultanta, profesorja in prodekana na Ekonomski fakulteti Univerze v Zagrebu ter gostujočega profesorja na UCLA.

»Jučer sam bio pametan, zato sam želio mijenjati svijet. Danas sam mudar, zato mijenjam sebe.« (»Včeraj sem bil pameten, zato sem želel spremeniti svet. Danes sem moder, zato spreminjam sebe.«) S temi besedami je dr. Velimir Srića predstavil način, kako prepoznati svojo vlogo v timu, doseči skladnost med poslovno, osebno, družinsko in politično dejavnostjo, kako upravljati s cilji, projekti, prioritetami, časom in konflikti v timskem okolju, kako postati proaktiven, optimalno izrabiti svoje talente in

uresničiti poslovne ter osebne življenjske cilje.

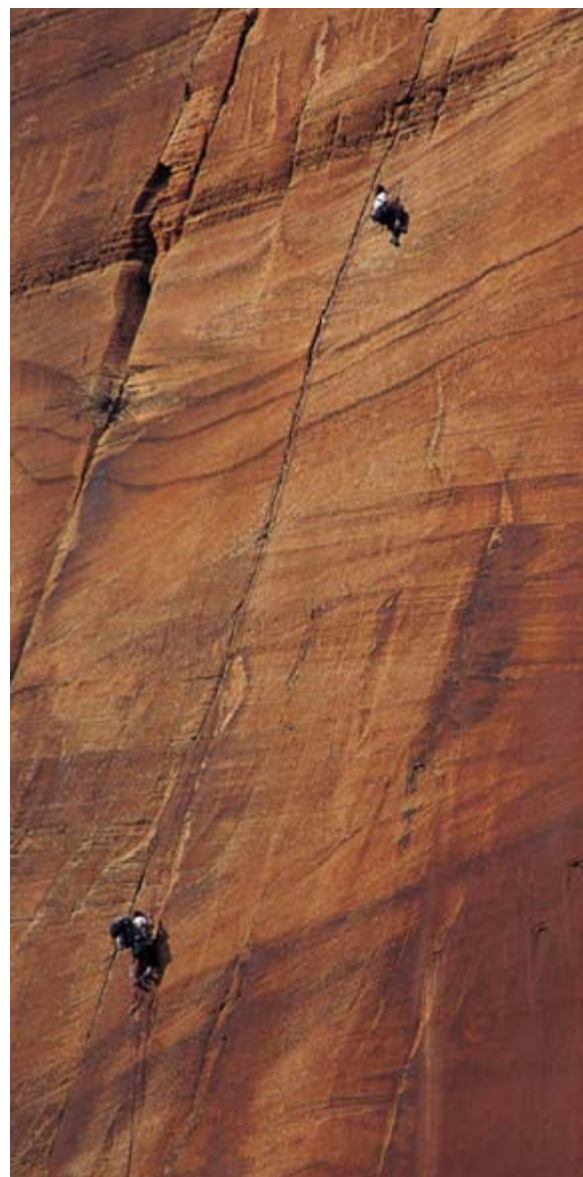
Postavil nam je tudi nekaj vprašanj. Ali znam delati na sebi? Se znam učiti in odločiti? Ali znam premagati nasprotnika v sebi? Ali delam to, kar najbolje obvladam? Ali sem ambiciozen, trmast? Ali razmišljam pozitivno? Ali imam vizijo? Ali stremim k skupnemu uspehu? Ali znam motivirati? Ali sem etičen? Ali znam voditi ljudi? Kako izvajam ukrepe? Ali razumem situacijo? Ali razumem kreativnost? Ali vem, kje je moje mesto v skupini? Ali znam komunicirati? Ali znam kontrolirati? Ali znam premagati stres? Ali se lahko spremenimo? Da, če smo pripravljeni priznati, da nismo popolni in da delamo na vključevanju tudi drugih.

Z jekleno voljo premagati krizo, je glavni direktor podjetja Štore Steel Marjan Mačkošek nadaljeval predavanje. Prikazal je soočenje s krizo pomanjkanja naročil in likvidnostne težave. Poudaril je pomen prestrukturiranja podjetja, ohranjanja delovnih mest in zaključevanja že začelih naložb. Z iskanjem novih naročil in analizo trga se je stanje v podjetju leta 2010 že približalo poslovnim rezultatom iz leta 2008.

Dolgoročna usmeritev podjetja je proizvodnja za znanega kupca, povečevanje obsega finalizacije – višanje dodane vrednosti in vlaganje v avtomatizacijo – povečevanje produktivnosti.

Med krizo dolgoročne usmeritve nismo spreminjali, ta nas je rešila, je poudaril direktor Marjan Mačkošek.

Zadnje predavanje Izkušnje s strehe sveta sta podala priznana slovenska alpinista Viki Grošelj in Zvonko Požgaj. Cilj predavanja ni bil prikaz vzponov, temveč predvsem predstavitev izkušenj pri načrtovanju, organizaciji in vodenju zahtevnih alpinističnih odprav ter poročanje, kaj vse je poleg uigrane plezalske ekipe potrebno za uspeh v okoliščinah, ki ne dovoljujejo veliko manevrskega prostora. Viki Grošelj je predvsem poudaril odločitve o odstopu, ko ne ogrožáš samo sebe, ampak vso ekipo. Zato pravi, da se je pri vsakem neuspehu še bolj

veselil naslednjega uspeha, saj mu je le analiza neuspeha omogočala nadaljnji osebni vzpon.

Alpinist Zvonko Požgaj nam je pripovedoval vznemirljivo zgodbo o vzponu na goro K2, pripravah in težavah pri prilagajanju na višino. Videli smo posledice mraza in ljubezni do gora.

Po predavanjih smo druženje nadaljevali ter si izmenjali izkušnje pri obvladovanju kakovosti v podjetjih. Za konec pa posredujem ugotovitev, da se najvišje povzpine tisti, ki pri svojem vzpenjanju pomaga drugim. ●

ACRONI NA DANIELIJEVI KONFERENCI PARTNERS IN FRONT RUNNING

Podjetje Danieli je eno od večjih podjetij, ki ponuja skorajda vso opremo za jeklarsko industrijo.

Vsaki nekaj let priredijo konferenco na sedežu podjetja v Buttriu. Na konferenci, na kateri predstavijo vse svoje novitete, pred kratkim zaključene projekte in usmeritve za prihodnost, sem letos s svojim prispevkom sodeloval kot predstavnik Acronija oziroma skupine SIJ –Slovenska industrija jekla. Konference, ki je potekala 11. in 12. oktobra 2010, se je udeležilo približno petsto vodilnih predstavnikov iz vseh železarn in jeklarn po svetu. Veliko udeležencev je prišlo predvsem iz nove jeklarske velesile Indije in seveda iz Kitajske.

Na konferenci sem predstavil novi brusilni stroj za slabe, ki smo ga kupili v podjetju Danieli. Poudarek predstavitve je bilo sodelovanje med Danielijem in Acronijem pri nadaljnjem skupnem optimiranju procesa in predvsem pri uvedbi avtomatskega sistema za zaznavanje napak na slabih.

Prispevek sem pripravil skupaj s podpredsednikom podjetja Danieli Centro Maskin, g. Lodolom, in predstavnikom podjetja Danieli Automation, g. D'onghiom.

V predstavitvi smo izpostavili predvsem naslednje poudarke:

- ▶ prednosti, ki jih prinaša možnost vročega brušenja:
 - ▶ prihranek pri energiji pri ogrevanju slabov v ogrevalni peči
 - ▶ višja produktivnost
- ▶ prednosti, ki jih prinaša nov koncept visoke moči glavnega pogona:
 - ▶ visoka produktivnost

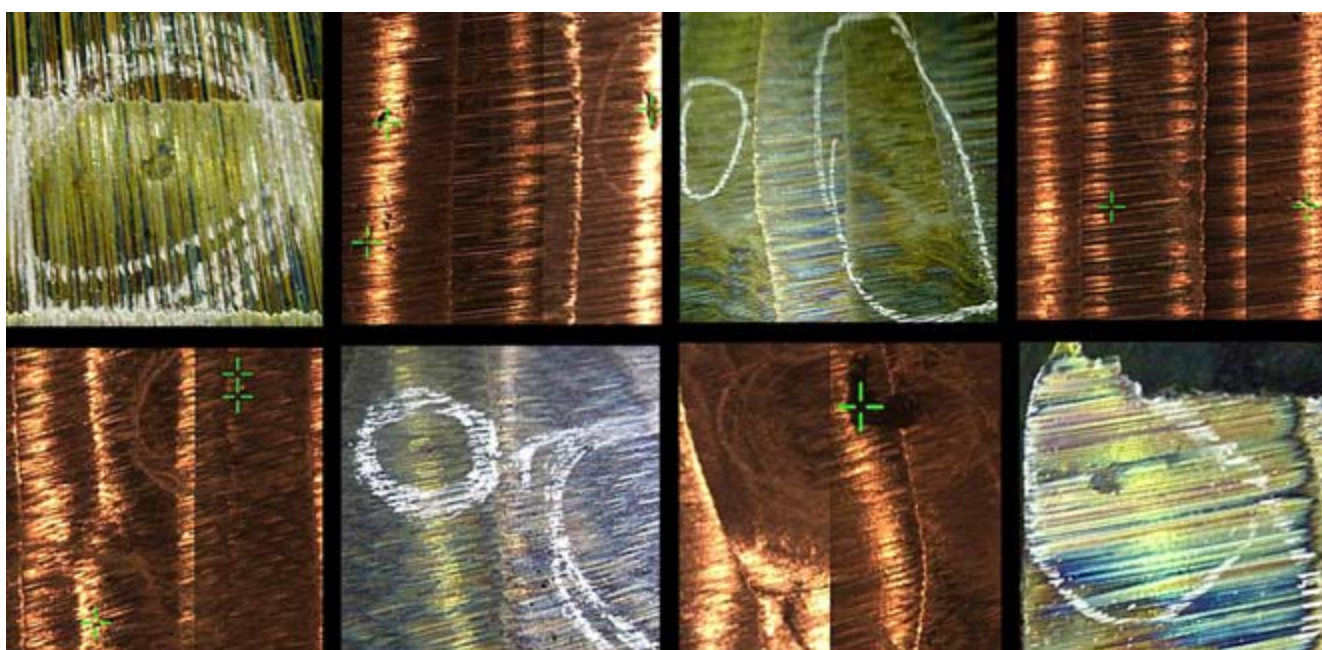
- ▶ Del prispevka – prednosti brušenja slaba takoj po ulivanju

- ▶ manj potrebnih strojev – manj operaterjev
- ▶ boljša kakovost površine (hrapavost), saj je stroj zaradi velikosti izredno tog in dobro duši vibracije
- ▶ prednosti, ki jih prinaša sistem za avtomatsko detekcijo napak na slabih (v razvoju)
 - ▶ možnost detekcije napak na »žarečem« slabu
 - ▶ lokalno brušenje napak v avtomatskem režimu
 - ▶ izjemno povečana varnost operaterjev, ker operater lahko vse izvede iz kabine
- ▶ avtomatsko prepoznavanje tipa defekta na slabu (luskina, lunker, razpoka) z matematičnim modelom (Na podlagi matematičnega modela stroj sam določi površino in globino lokalnega brušenja.)

Predstavljam tudi naše podjetje Acroni in skupino SIJ – Slovenska industrija jekla, naše glavne naložbe, usmeritve za prihodnost in produkte, ki jih proizvajamo. ●

● Del prispevka – prednosti brušenja slaba takoj po ulivanju

● Del prispevka – sistem za avtomatsko detekcijo napak

besedilo Monika Štojs, univ. dipl. ekon.,
direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla

ACRONI NA SEJMU NERJAVNEGA JEKLA V AMERIKI

Acroni se je med 5. in 7. oktobrom udeležil sejma in konference o nerjavnih jeklih v Houstonu, ZDA.

▲ Alex Ronzhes, Stephen Cucich, Gregor Zupančič, Boštjan Blažič in Borut Lešnik (od leve proti desni)

▲ Gregor Zupančič, Borut Lešnik, Ronald P. Sandmeyer in Boštjan Blažič (od leve proti desni)

Jeklarski sejem z glavnim poudarkom na nerjavni pločevini odpre svoja vrata vsaki dve leti in se izmenjuje s sejmom v nizozemskem Maastrichtu. Na sejmu z imenom Stainless Steel World America 2010 smo se srečali glavni proizvajalci jekla, trgovci, servisni centri in proizvajalci različnih polproizvodov iz nerjavnih jekel. Prisotnih je bilo več kot 60 razstavljalcev iz vsega sveta, kar je nekoliko manj kot pred dvema letoma. Prevladovala so predvsem ameriška podjetja, dobro pa so bila zastopana tudi podjetja iz Evrope in Azije.

Vzporedno s sejmom je potekala tudi konferenca, kjer so predstavili novosti in smernice v razvoju industrije nerjavnega jekla ter tkali nova poslovna sodelovanja in poglobljali partnerstva med podjetji.

Acroni se je s svojim nerjavnim programom tega sejma udeležil že drugič. Na razstavnem prostoru smo se srečali z obstoječimi poslovnimi partnerji in tudi novimi potencialnimi kupci. Acroni na ameriškem trgu posluje preko podjetja Kopo

International, preko katerega v večini tržišč nerjavno debelo pločevino. Zaradi svetovne gospodarske krize in nestabilnosti menjalniškega tečaja USD : EUR v preteklih dveh letih nismo mogli v polni meri izpolniti načrtov, ki smo si jih zastavili ob zadnjem obisku sejma leta 2008. Kljub vsemu nam je v zadnjih dveh letih z razvojem novih kvalitet uspelo poglobiti sodelovanje s podjetjem Sandmeyer Steel, prav tako pa smo začeli sodelovati s podjetjem Holtec International, ki je eno večjih podjetij za proizvodnjo nuklearnih aplikacij.

Čeprav je na trgu še vedno moč čutiti posledice gospodarske krize, nam odziv na sejmu vliva upanje, da se tržna situacija popravlja in da bomo v prihodnosti lahko povečali tržni delež na ameriškem trgu. Upamo, da smo s svojo prisotnostjo na sejmu in z razgovori s porabniki nerjavnega jekla iz različnih branž industrije pokazali, da smo kljub močni konkurenci resen igralec na ameriškem trgu nerjavnega jekla. ●

besedilo Vesna Pevec Matijević, univ. dipl. ekon., vodja marketinških projektov, Metal Ravne
fotografije Olga Močilnik, Metal Ravne

IZDELKI METALA RAVNE PREDSTAVLJENI SREDNJI EVROPI

V Brnu na Češkem je od 13. do 17. septembra potekal 52. mednarodni sejem strojništva (MSV), osrednja tovrstna prireditev v Srednji Evropi.

Na sejmu je sodelovalo 1500 podjetij iz 25 držav, poleg osrednjega sejma strojništva pa so vzporedno potekali še drugi mednarodni specializirani sejmi: IMT – sejem obdelovalnih strojev, FONDEX – sejem livarstva, WELDING – sejem varilske tehnike in PROFINTECH – sejem površinske obdelave. Obiskovalcev je bilo več kot 75.000. Na sejmu je razstavljalo tudi nekaj slovenskih podjetij, med njimi podjetje Kovintrade.

Kovintrade na tem sejmu sodeluje že več kot deset let in na razstavnem prostoru predstavlja tudi izdelke Metala Ravne. Vsako leto so na sejmu prisotni tudi predstavniki našega

podjetja, saj je to priložnost, da se srečamo z našimi ključnimi češkimi kupci.

Metal Ravne preko podjetja Kovintrade uspešno trži izdelke na češkem trgu že več let. Metal Ravne je priznana blagovna znamka, ki ji zaupa kar 120 čeških kupcev. Prodajamo jim vse vrste jekel, predvsem orodna za delo v vročem in hladnem, še posebej pa smo uspešni pri trženju specialnih jekel – že več let uspešno prodajamo jekla za turbinske lopatice najpomembnejšim podjetjem na Češkem v tej panogi. ●

► Razstavni prostor podjetja Kovintrade

► Olga Močilnik, prodajna menedžerka v Metalu Ravne, in Antonín Dvořák, pomočnik direktorja divizije za metalurgijo v podjetju Kovintrade Praha

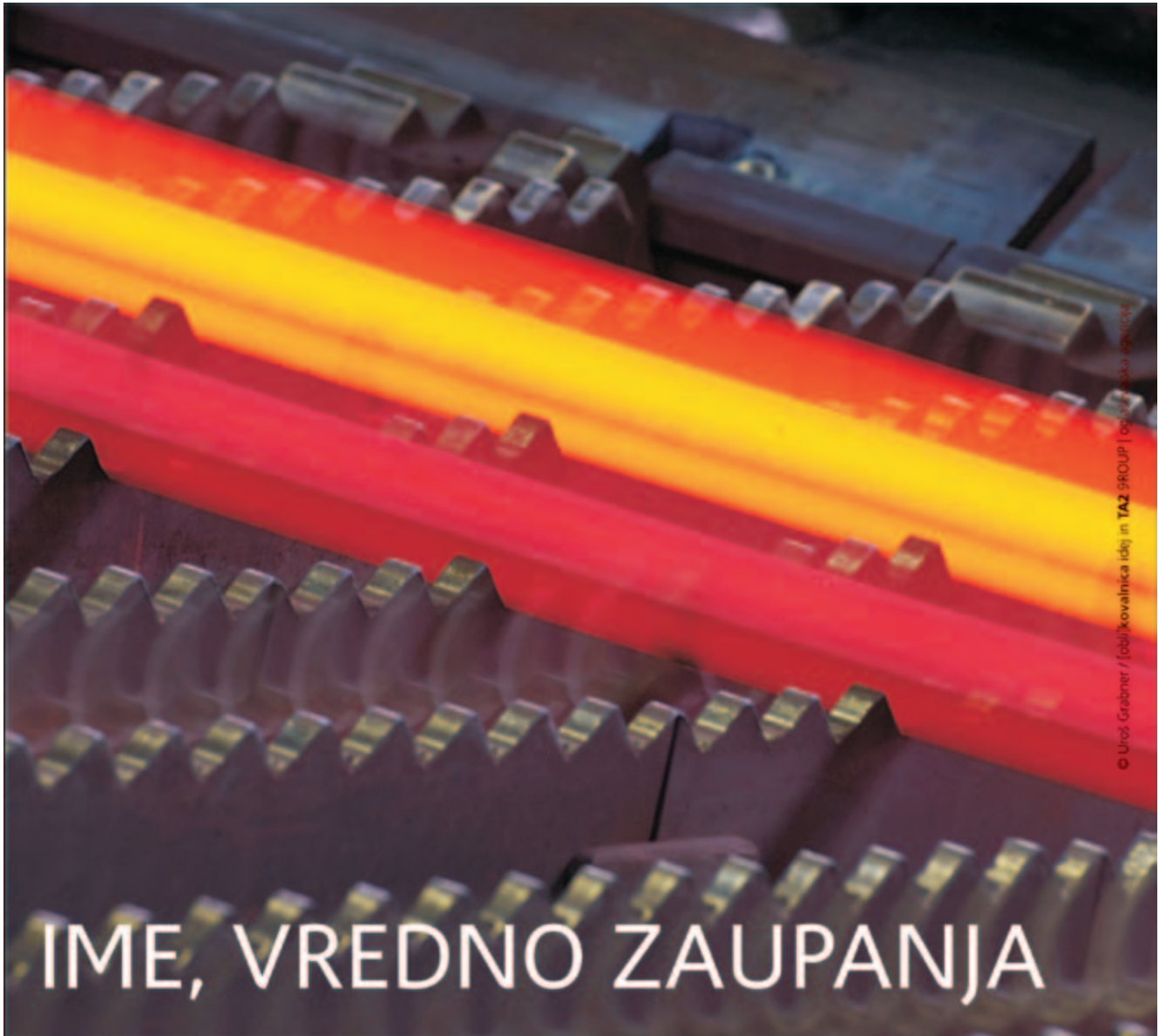

► Na sejmu predstavljen Metalov podajni program

► Ekipo podjetja Kovintrade z našo prodajno menedžerko Olgo Močilnik (desno), v ozadju na steni predstavitev Metala Ravne

© Uroš Grabner / (obli)kovalnica idij in TAZ 990UP / (ob)liko slova, upravljanje

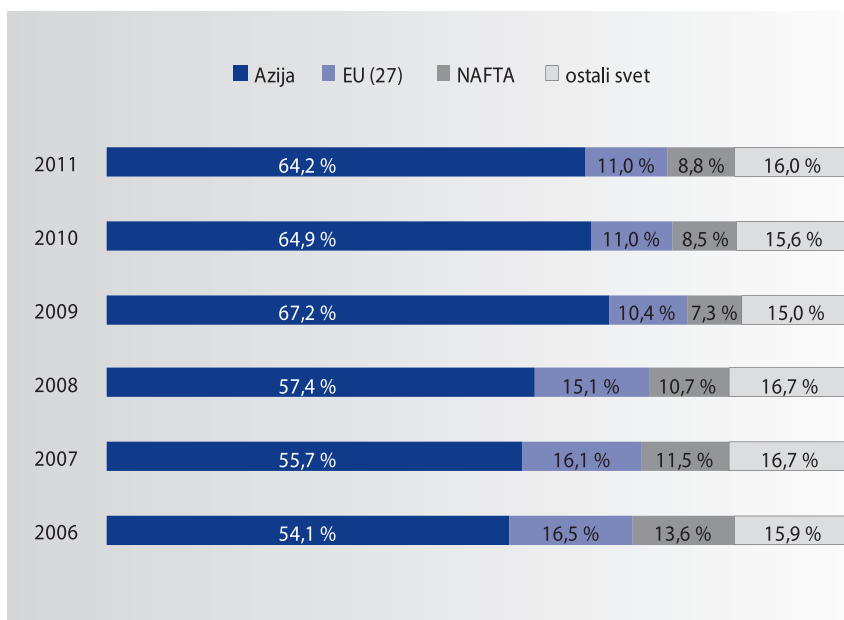
IME, VREDNO ZAUPANJA

KRATKOROČNA NAPOVED PORABE JEKLA

Svetovno jeklarsko združenje (World Steel Association) je objavilo novo kratkoročno napoved porabe jekla za leti 2010 in 2011.

Za vsako vrsto jekla svoja polička – jeklena ponudba v Ravne steel centru

Napovedujejo, da bo poraba jekla v letu 2010 1,272 milijarde ton, kar je 13,1 odstotka več kot leta 2009. Lani je poraba glede na leto 2008 padla za 6,6 odstotka. S tem so močno izboljšali svojo napoved iz aprila, ko so napovedovali, da bo v letu 2010 poraba glede na leto 2009 višja za 8,4 odstotka. Razlog za tako optimistično napoved je po eni strani v tem, da je situacija v razvitih ekonomijah precej boljša, kot so prvotno predvidevali, v razvijajočih se gospodarstvih pa se nadaljuje močna rast. To napoveduje stabilno okrevanje jeklarske industrije, prav tako pa kaže na to, da ne bo prišlo do ponovnega močnega padca porabe, kar so nekateri napovedovali.

Kljub optimističnim napovedim pa ostajajo previdni. Močnejše okrevanje razvitih gospodarstev je posledica vladnih ukrepov, ki se počasi zmanjšujejo, in obnovitve zalog. Poraba jekla je še vedno nižja, kot je bila pred začetkom krize. Nadaljnje okrevanje bo potekalo le ob povečani zasebni in korporativni porabi, ki pa je še pod vprašajem.

Delež posameznih regij v svetovni porabi jekla

Vir: World Steel Association

Rast porabe na Kitajskem naj bi se počasi umirila. Letos naj bi znašala 6,7 odstotka, prihodnje leto pa le še 3,5 odstotka. Kljub temu bo poraba na Kitajskem kar 42 odstotkov nad nivojem iz leta 2007 in bo dosegala 45 odstotkov svetovne porabe jekla.

Močna rast porabe se bo nadaljevala v Indiji. V letu 2010 naj bi bila višja za 8,2 odstotka kot leto prej, v letu 2011 pa naj bi se povečala še za 13,6 odstotka. S tem bo poraba jekla v Indiji 32 odstotkov nad nivojem iz leta 2007.

V EU je poraba lani padla za 35,7 odstotka. Za letos je napovedana 18,9-odstotna rast. Leta 2011 naj bi se povečala še za nadaljnjih 5,7 odstotka. S tem bo poraba v EU dosegla 75 odstotkov porabe iz leta 2007.

Napoved rasti svetovne porabe jekla za leto 2011 je 5,3 odstotka, poraba jekla naj bi znašala rekordnih 1,340 milijarde ton. ●

NOV NADZORNI SVET V OAO KOKS

MOSKVA

V OAO Koks je 30. septembra letos potekala izredna seja skupščine družbe, na kateri je bil izvoljen nov nadzorni svet. Vanj so bili poleg Jevgenija Zubickega, Andreja Zubickega, Aleksandra Ščendrigina in Vladimirja Žukova izvoljeni še trije neodvisni člani, in sicer Christoph Scherer, Richard Frederic Whitt in Aleksander Timofejev.

NAMESTITEV CEVOVODA IN KABLA

Poleg generalnega remonta plavža št. 1 dela potekajo tudi na drugih objektih v talilnici

TULA. OAO TULAČERMET

Na vodnem sistemu čiščenja plinov na plavžih št. 1 in 2 poteka montaža tehničnih cevodov, zapornih ventilov, agregatov za črpanje in opreme za trodelni hladilni stolp. Na varnostnem vodovodu od plinohrama do črpalnice na plavžu št. 1 pa so položili podzemni vodovod s premerom 630 mm. Nadaljujejo se druga elektroinštalacijska dela v centralni razdelilni podpostaji in podpostaji vodnega sistema RU, napeljujejo pa tudi kable po kabelskih mostovih. ●

ZAMENJALI BODO NAPRAVO ZA ODSTRANJEVANJE PLINOV

V obratu za prečiščevanje kemičnih stranskih produktov koksanja št. 1 se nadaljuje zamenjava naprave za odstranjevanje koksarniškega plina

KEMEROVO. OAO KOKS

Naprava za odstranjevanje koksarniškega plina vsesava plin iz koksarniških peči in ga potiska v plinovod, z remontom pa se včasih ne da odpraviti vseh težav, ki nastajajo pri njeni uporabi. Tako je bil remont naprave za odstranjevanje koksarniškega plina št. 4 uspešen, naprave št. ena pa ne bodo popravljali, ampak jo bodo raje nadomestili z novo enako napravo. Ta je že kupljena in v skladišču čaka na postavitve. V obratu za prečiščevanje kemičnih stranskih produktov koksanja št. 1 že izvajajo načrtovano zamenjavo utrujene in zastarele opreme, kar bo trajalo kar nekaj časa. ●

IZKUŠNJA, KI JE NE BOMO POZABILI

Študenti metalurgije in materialov smo bili poleti na ekskurziji v ZDA in Kanadi.

Vse se je začelo lanskega decembra na predavanjih pri profesorju Medvedu. Razlagal nam je, kako so se pred dvanajstimi leti odpravili na ekskurzijo v Združene države Amerike in Kanado. Ušesa so bila napeta in takoj nam je na zeleni zrasla ideja, da bi kaj takega lahko tudi mi izpeljali. Po nekaj sestankih in ugotavljanjih, kaj vse bi bilo treba urediti, nas je osem študentov, ki smo bili pripravljene ob študiju narediti še kaj več ter si tako razširiti obzorja, sklenilo, da smo ta projekt pripravljene speljati. Tako smo ob podpori Naravoslovnotehniške fakultete začeli urejati vse potrebno. Urediti smo morali dokumente, kupiti letalske karte, rezervirati najem avtomobilov in prenočišč ter se dogovoriti z univerzami in s podjetji, ki smo jih želeli obiskati.

POPOTNIŠKA DRUŠČINA ŠTUDENTOV IN ASISTENTOV

Prišel je dan odhoda, 26. avgust 2010. Absolventi Bojan Trost, Jure Stegne, Nejc Drofelnik, Stanislav Grm, Boris Šegula, Ana Lazar, Jernej Turščak, Tin Peressutti ter asistenti Mitja Petrič, Sebastijan Kastelic, Stanislav Kores in Matej Steinacher smo poleteli z letališča na Dunaju ter po vmesnem postanku v Londonu v poznih večernih urah pristali v New Yorku. Po prevzemu avtomobilov na letališču smo se odpeljali proti Batavii, mestu kakšnih 60 kilometrov pred Buffalom, kjer smo rezervirali prvo prenočišče. Vmes smo se ustavili v okrožju Orange in si ogledali

OCC – Orange County Choppers, ki je komercialno podprto podjetje, kjer predelujejo motorje »chopperje«. Predelajo njihov zunanji videz in tudi tehnične karakteristike. Njihovo proizvodnjo smo opazovali bolj od daleč, saj zaradi snemanja oddaj za Discovery channel obiskovalcem ni dovoljeno vstopiti v delavnico.

Naslednje jutro smo se že po polurni vožnji ustavili v Buffalu. Ogledali smo si vojaški muzej, posvečen drugi svetovni vojni in vojni v Vietnamu, v katerem je predstavljena celotna ameriška vojna oprema. Američani so na svojo zelo ponosni. Sprehodili smo se po bojnih ladjah, podmornici ter si ogledali še mnogo vojnih vozil, orožja in dokumentov.

Pot nas je vodila do Kanade, kjer smo mejo prečkali pri Niagarskih slapovih in seveda naredili nekaj izjemno lepih fotografskih posnetkov. Proti večeru smo prispeli do motela v predmestju Hamiltona, kjer smo prenočili.

OBISK KANADSKEGA CENTRA ELEKTRONSKE MIKROSKOPIJE IN TEHNIŠKE FAKULTETE

Dogovorjeni smo bili za ogled univerze McMaster v Hamiltonu, kjer deluje center elektronske mikroskopije Kanade. Center je lastnik opreme z visoko vrednostjo, saj jih podpira vlada, v zame- no pa veliko sodelujejo s kanadskim gospodarstvom. Sprejela nas je vodja centra dr. Glynis de Silveira. Center elektronske mi-

▲ Pred Univerzo McMaster v Hamiltonu. Od leve proti desni: asistenta Mitja Petrič in Sebastijan Kastelic, Jernej Turščak, Nejc Drofelnik, Bojan Trost, prof. dr. Antony Petric, Jure Stegne, Boris Šegula ter asistenta Stanko Kores in Matej Steinacher. Klečijo: Stanko Grm, Ana Lazar in Tin Peressutti

Sponsorji:

kroskopije ima enega izmed petih najboljših elektronskih mikroskopov na svetu, z njim pa pridobivajo najkakovostnejše rezultate na svetu. Razlog za to naj bi bila posebna zgradba, sestavljena namensko za ta mikroskop. Z njim lahko opazujejo materiale z natančnostjo do velikosti atomov.

Prosto popoldne smo izrabili za izlet v Toronto, ki je 70 kilometrov oddaljen od Hamiltona. S 553 metrov visokega CN Towerja smo občudovali razgled na celotno mesto, nato pa smo se peljali z ladjico okoli otočkov jezera Ontario v bližini središča mesta. Polni lepih vtisov smo se zvečer vrnili v Hamilton.

Naslednji dan nas je na univerzi sprejel prof. dr. Antony Petric (s slovenskimi koreninami) in nam razkazal **tehniško fakulteto** z mehanskimi delavnicami, raziskovalna dela, s katerimi se ukvarjajo, ter njihove dosežke. Sledil je ogled **reaktorja za cepitev jeder**, ki ga univerza uporablja za raziskave in pridobivanje medicinskega izotopa Mo99 in I125. To je edini jedrski reaktor na svetu, namenjen izključno za raziskovalne namene.

Popoldan smo pospravili kovčke in se odpeljali proti Detroitu. Prenočili smo kakšnih 20 kilometrov pred mestom na kanadski strani.

OD DETROITA S FORDOVO

TOVARNO DO CLEVELANDA Z LIVARNO

Kot nam je bilo že v navadi, smo hitro vstali in nadaljevali začrtano pot. Zopet smo prečkali kanadsko-ameriško mejo, tokrat pri Detroitu. Detroit je industrijsko vele mesto na severu Združenih držav Amerike. Domačinom je pravi ponos **tovarna motornih vozil Ford**. Uspešni podjetnik Henry Ford je prav v tem mestu začel razvijati svoj mogočni koncern, ki še danes uspešno deluje pod vodstvom njegovega vnuka. Pred ogledom tovarne smo najprej obiskali muzej razvoja tovarne Ford. Omogočili so nam ogled dela tovarne, kjer so sestavljali karoserijo avtomobila Ford F-150. Še mnogo bolj nas je zanimal obrat, kjer proizvajajo podvozje in druge strojniške elemente, a si ga žal ni bilo mogoče ogledati.

Proti večeru smo prispeli v Cleveland, kjer nas je naslednji dan čakala ekskurzija v livarno Empire.

Empire Die Casting je livarna aluminijevih in cinkovih zlitin, ki uporablja predvsem tehniko visokotlačnega litja. Sprejel nas je podpredsednik družbe Paul Head, nas opremil z zaščitnimi sredstvi ter vodil skozi industrijske obrate. Razkazal nam je celoten tehnološki proces od konstruiranja izdelka, priprave litine, litja, mehanske obdelave do končnega izdelka.

PO ESKURZIJI ŠE SPOZNAVANJE TURISTIČNIH ZNAMENITOSTI

Pot smo sklenili v New Yorku, svetovni prestolnici. Študenti smo pospremili asistente do letališča JFK, od koder so se vračali domov. Kot pravim absolventom pa nam je čas dopuščal, da smo še slaba dva tedna ostali v Ameriki.

Privoščili smo si turistični vikend v New Yorku, kjer smo se povzpeli na znameniti 381 m visoki Empire State Building, šli na Times Square in tam preživeli popoldne, obiskali Ground Zero, kjer sta nekoč stala znamenita dvojčka, se sprehajali

• V Empire Die Castingsu. Od leve proti desni: Jernej Turščak, Stanko Kores, Mitja Petrič, Matej Steinacher, Ana Lazar, Jure Stegne, Bojan Trost, Paul Head in Nejc Drolfelnik

po Centralnem parku, ki so pljuča Manhattna, si ogledali kip Svobode, obiskali Muzej nacionalne zgodovine in Kitajsko četrt in še in še. V ponedeljek smo se odpeljali proti jugu do prestolnice Washington. Imeli smo srečo, da nas je po mestu vodil študent politologije Andraž Kastelic, ki opravlja obvezno prakso na veleposlaništvu Republike Slovenije. Pred nami je bila dolga pot do Floride, kjer smo načrtovali še nekaj obiskov. Ogledali smo si mesto St. Augustine, eno najstarejših mest na celini, se razvajali s poležavanjem na znameniti plaži Daytona Beach, obiskali Nasin vesoljski center (Kennedy space center) v Cape Canaveralu, potovali skozi Orlando, kjer smo se zabavali v SeaWorldu, obiskali rojakinjo v Naplesu, se vozili z vetrovniki med aligatorji v Evergladesu, se odpeljali na skrajno točko Key West ter končno prispeli v Miami, od koder smo leteli proti domu.

NEPOGREŠLJIVA POMOČ SPONZORJEV IN PROFESORJEV

Življenje krojijo izkušnje in ta izkušnja je bila prav gotovo ena večjih v našem življenju. Iz nje smo se ogromno naučili, saj smo v Ameriki veliko videli in spoznali. Dokazali smo, da je z voljo mogoče ob študiju storiti ogromno, če pa sta zraven še zabava in prava družba, je takšna ekskurzija resnično nepozabna. Naj bo to promocija in zgled prihodnjim generacijam tehniških fakultet.

Še enkrat se zahvaljujemo vsem sponzorjem, ki so nam omogočili ta finančno zahtevni projekt, ter vsem profesorjem in organom fakultete, ki so nam na kakršni koli način pomagali pri celotni ekskurziji. To so: ŠOU, Metal Ravne, d. o. o., C3M, d. o. o., Impol, d. d., Akrapovič, d. d., Livarna Donaj, d. o. o., Impakta Metal, d. o. o., Alummat, d. o. o., Stampal SB, d. o. o., AHA Emmi, d. o. o., Kaldera, d. o. o., Cablex-M, d. o. o., MPI-reciklaža, d. o. o., ELES, d. o. o., Turna, d. o. o., Urna, d. o. o., dekan dr. Jakob Likar, prof. dr. Borut Zorc, prof. dr. Jožef Medved, prof. dr. Primož Mrvar ter asistenti Mitja Petrič, Sebastjan Kastelic, Stanislav Kores in Matej Steinacher. ●

ODSOTNOST Z DELA V OČEH MENEDŽERJEV

Leta 2009 sem v okviru izdelave magistrske naloge z naslovom Percepcija menedžerjev o vplivu neželjenih vedenj na absentizem anketiral menedžerje v treh večjih podjetjih jeklarske industrije, pridobil sem tudi podatke o stopnji absentizma v dveh podjetjih, v nadaljnji analizi sem uporabil podatke le dveh podjetij. Rezultatov raziskave ne moremo v celoti posploševati na druga podjetja v podobnih industrijskih panogah ali zunaj njih, so pa primerne smernice za obvladovanje absentizma in neželjenih vedenj v organizaciji.

NEŽELENA VEDENJA

»Obdobje, ko so bile organizacije, njihove stranke in deležniki videti kot velike srečne družine, osnovane na zaupanju, poštenosti in morali, je preteklost. Danes v večini organizacij delujejo kot velike disfunkcionalne družine, ki jih na žalost zaznamuje laži, zahrbtno obrekovanje in varanje« (Appelbaum in Roy-Girard 2007).

Vzroki za nastanek neželjenih vedenj so različni. Najpogosteje avtorji navajajo in obravnavajo: (ne)enakost v organizaciji, organizacijsko pravičnost, nezadovoljena pričakovanja, (ne)doseganje osebnih ciljev, kršitev psihološke pogodbe, preobremenjenost, odpuščanja, značilnosti dela, reakcijo na dogajanje v organizaciji in pretekle izkušnje, empatijo, socializacijo posameznika v organizaciji ali skupini,

vedenje menedžerjev v organizaciji in vlogo skupine v organizaciji (v skupini sprejeto deviantno vedenje in pritisk skupine).

ABSENTIZEM – ODSOTNOST Z DELA

Prins (1990) je opredelil naslednje vrste absentizma: legalna ali dovoljena odsotnost (letni dopust, porodniška odsotnost, rojstni dan, smrt v družini), bolniška odsotnost, odsotnost zaradi poškodbe, odsotnost iz drugih razlogov, na primer protesta. Briner (1996) je opredelil absentizem »kot odsotnost zaposlenega z dela, ko je s strani delodajalca prisotnost pričakovana«. Briner (1996) je v model, v katerem pojasnjuje vzroke absentizma, zajel: zdravstvene razloge (bolezen, poškodba, nega), deviantnost (lenoba, pomanjkanje pripadnosti), umik (sovražno delovno okolje, demoralizacija v delovnem okolju), ekonomske razloge (prosti čas, druge aktivnosti, razmere na trgu delovne sile), socialne vplive (sprejeta vedenja v organizaciji in pravila v organizaciji) ter značilnosti delovnega okolja (preobremenjenost, reorganizacija, participacija, samostojnost).

PREDSTAVITEV RAZISKAVE

Anketa je bila izvedena med 30. 3. 2009 in 10. 4. 2009. V anketi je sodelovalo 83 menedžerjev iz treh podjetij, pridobljeni

pa so bili tudi podatki o absentizmu v proučevanih podjetjih. Z anketo smo merili prisotnost neželenih vedenj v organizaciji, percepcijo neželenih vedenj (kako resna se zdijo neželena vedenja menedžerjem), prisotnost ovir neželenih vedenj (ki zmanjšujejo prisotnost neželenih vedenj), prisotnost motivatorjev neželenih vedenj, med temi tudi zadovoljstvo zaposlenih.

Rezultati raziskave

Menedžerji so odgovarjali na vprašanja o prisotnosti različnih vrst neželenih vedenj, kot so na primer: nasilje na delovnem mestu, spolno nadlegovanje, psihično nasilje na delovnem mestu, zamujanje na delo in predčasni odhodi, neupoštevanje navodil nadrejenega, slabo delo ipd. Rezultati kažejo, da menedžerji kot najpogosteje prisotno vedenje zaznavajo uporabo interneta v službi v privatne namene; sledijo širjenje govoric o posamezniku; nenehno opozarjanje na napake; obrekovanje, zadrževanje pomembnih informacij, ki vplivajo na delovno uspešnost posameznika; zamujanje v službo; podaljševanje časa za malico; neupoštevanje navodil nadrejenega, predčasni odhodi iz službe itd. Najmanj prisotno vedenje je neželjeno spolno nadlegovanje – od posameznika zahtevati spolne aktivnosti; sledijo trden prijem, fizično odiranje oziroma udarec od nadrejenega; obrekovanje posameznika, da je isto-

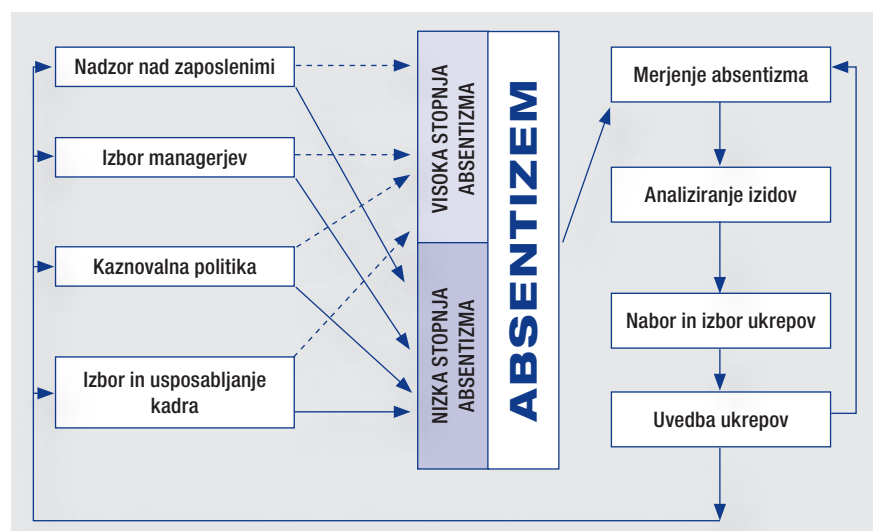
spolno usmerjen; neželjeno fizično spolno nadlegovanje (otipavanje, prijemanje); pošiljanje žaljive pošte; grožnje posamezniku z nasiljem ali s telesnim napadom.

Anketirane menedžerje smo prosili, da ocenijo resnost navedenih neželenih vedenj. Anketiranci so kot najbolj resno vedenje ocenili prihode v službo pod vplivom mamil oziroma uživanje mamil v službi (4,76), sledijo: prihod v službo pijan oziroma uživanje alkohola v službi; neželjeno spolno nadlegovanje – od

posameznika zahtevati spolne aktivnosti; zasmehovanje posameznika zaradi tega, kar dela; izmisliti si poškodbo pri delu; namenoma delati slabo; trden prijem, fizično odiranje oziroma udarec od nadrejenega in drugo. Najmanj resno so ocenili uporabo interneta v službi v privatne namene (povprečje 3,18), ki pa je najpogostejše vedenje, zaznano s strani anketiranih menedžerjev. Pri nobenem izmed opisanih neželenih vedenj srednja vrednost ni nižja od 3 (najnižja 3,18), kar kaže na to, da menedžerji opisana neželena vedenja dojemajo kot resna (nevarna) vedenja.

Anketiranim menedžerjem smo zastavili trditve o ovirah neželenih vedenj in jih prosili, da podajo mnenje (ocenijo), koliko ovire vplivajo na neželena vedenja. Anketirani menedžerji so ocenili strogotost kazni s povprečno oceno 2,35, verjetnost, da bo pri dejanju odkrit, s povprečno oceno 2,99, pravičnost kazni s povprečno oceno 3,12, strah pred odkritjem pri dejanju s povprečno oceno 3,47 in z najvišjo povprečno oceno 3,47 pripadnost podjetju.

Z vprašalnikom smo izmerili tudi motivatorje neželenih vedenj. Anketirani menedžerji so najnižje ocenili sistem na-

▲ Predlog manageriranja

predovanja, in sicer s povprečno oceno 2,11. Z enako oceno so ocenili pravičnost razdelitve plač glede na delovni prispevek posameznika, s povprečno oceno 2,28 so ocenili ustreznost razmerij med plačami v podjetju, z enako povprečno so ocenili, da je obremenjenost ustrezno stimulirana, z oceno 2,60 so ocenili, da je dober rezultat v organizaciji hitro opažen in pohvaljen, varnost zaposlitve so ocenili s povprečno oceno 2,77, delitev nagrad med tiste, ki si jih zaslužijo, so ocenili s povprečno oceno 2,86, da se v organizaciji uspešnost praviloma vrednosti po dogovorjenih kriterijih, so ocenili s povprečno oceno 2,94. Ponosen sem, da sem zaposlen v organizaciji, ki je dobila najvišjo povprečno oceno 4,23. Trditev,

če bi imel možnost, bi takoj zamenjal službo, ima povprečno oceno 2,47.

Anketiranim menedžerjem smo zastavili vprašanja o zadovoljstvu v organizaciji. Po odgovorih sodeč so anketirani najbolj nezadovoljni z možnostjo napredovanja (srednja vrednost 3,08), najbolj pa so zadovoljni z delom in neposredno nadrejenim, pri obeh je srednja vrednost 4,10. Srednja vrednost zadovoljstva s plačo je 3,17, zadovoljstva z vodstvom organizacije 3,35, z delovnim časom 3,48, s poštenostjo nadrejenih pa 3,60. Najvišje zadovoljstvo je še s sodelavci (srednja vrednost 4,08) in s stalnostjo zaposlitve (4,07). Nobena srednja vrednost zadovoljstva ni nižja od 3.

V nadaljevanju raziskave nas je zanimalo, ali imajo gornji dejavniki kakršen koli vpliv na absenzizem – odsotnost zaposlenih. Ugotovili smo:

- Strah pred kaznijo vpliva na prisotnost izmišljenih poškodb pri delu, večji kot je strah pred kaznijo, manj je lažnih poškodb pri delu.
- Presenetljivo smo ugotovili, da strah, da bo zaposleni pri dejanju odkrit, ne zmanjšuje, temveč povečuje stopnjo absenzizma – izmišljenih poškodb pri delu. To si lahko razložimo z vplivom nadzora nad zaposlenimi. Bolj ko so zaposleni podvrženi nadzoru, bolj kot so pod »pritiskom«, višja je stopnja odsotnosti zaradi izmišljenih poškodb.
- Zadovoljstvo z neposrednim nadrejenim ima pozitiven vpliv na čas odsotnosti. Bolj ko so zaposleni zadovoljni z neposrednim nadrejenim, manj časa so odsotni; velja tudi obratno, bolj kot so nezadovoljni z neposredno nadrejenim, dlje časa so odsotni.
- Prav tako smo ugotovili, da zadovoljstvo s poštenostjo nadrejenih vpliva na čas odsotnosti. Vendar pa je vpliv drugačen od pričakovanih, saj bolj kot so zaposleni zadovoljni s poštenostjo nadrejenih, dlje časa so odsotni, velja pa tudi obratno, bolj kot so nezadovoljni s poštenostjo nadrejenih, manj časa so odsotni. Slednje si lahko razložimo s tem, da zaposleni od

poštenih nadrejenih pričakujejo večje razumevanje in pošteno ravnanje ob vrnitvi na delo, obratno pa od manj poštenih nadrejenih, od katerih razumevanja zaradi bolniške odsotnosti ne pričakujejo, bojijo pa se »povračilnih ukrepov« in nepoštenega ravnanja.

- Ugotovili smo, da ima odnos med zaposlenimi vpliv na stopnjo absenzizma, in sicer, boljši kot so odnosi med zaposlenimi, manj je absenzizma, pogostosti bolniške odsotnosti (IF). Velja tudi obratno, slabši kot so odnosi, višja je stopnja absenzizma.
- Na pogostost odsotnosti (IF) signifikantno vpliva tudi kazni za slabo delo. Kot lahko ugotovimo, več kot je kazni za slabo delo, višja je stopnja pogostosti absenzizma.

PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE STANJA

Na podlagi predstavljenih ugotovitev je bil izdelan predlog za ravnanje ob neželenem vedenju, ki je predstavljen v nadaljevanju.

Model prikazuje vpliv z raziskavo ugotovljenih dejavnikov na absenzizem – odsotnost z dela. Na levi strani modela so dejavniki, vključeni v model. Če je dejavnik ustrezen, na primer ustrezna kaznovalna politika, slednje vodi v manjšo odsotnost, neustrezen dejavnik pa v večjo odsotnost z dela.

Če želimo nek pojav v organizaciji upravljati, ga moramo sprva izmeriti. Šele na podlagi podatkov o stopnji pojava in o značilnostih pojava, kateri faktorji na pojav vplivajo in kako, lahko izberemo ustrezne ukrepe, s katerimi lahko vplivamo na pojav. Ko uvedemo ustrezne ukrepe, moramo spremljati dogajanje, meriti spremembe in če je treba, spremeniti, dopolniti ali nenazadnje umakniti ukrepe. Merjenje pojava, analizo pojava in interpretacijo naj bi opravil usposobljen strokovnjak, če ga organizacije nimajo, pa lahko to nalogo zaupajo zunanjim institucijam. ●

KADROVSKA GIBANJA V SEPTEMBRU

SIJ – SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA

Septembra je delovno razmerje prenehalo eni osebi, zaposlili pa smo novega sodelavca: Alessandra Cattelana kot namestnika izvršne direktorice v sektorju za komercialno.

Tanja Tomc, strokovna sodelavka za področje kadrov, SIJ – Slovenska industrija jekla

ACRONI

Podjetje je zapustilo 27 delavcev, od tega so se upokojili: JOŽE MAVRER iz Hladne predelave, BORIS BERGINC iz Jeklarne, JOSIP PODGORELEC iz Predelave debele pločevine, AVGUŠTIN NOVŠAK iz Uprave, BOGDAN STUPAR iz Jeklarne.

Naši novi sodelavci so postali: DENIS HADIČ in DINO KOVAČEVIČ v Jeklarni, MLADEN ČOSIČ, ARMIN FATKIČ, EDIN BENIČ, SEMIR SADIČ, SENAD TOPALOVIČ in ANDREJ NOČ v Predelavi debele pločevine.

JUBILANTI

Jubilanta z 10-letnim delovnim stažem sta postala: NENAD STEVANOVIČ iz Jeklarne in ALAN BABAČA iz Predelave debele pločevine. Čestitamo!

Jubilanta z 20-letnim delovnim stažem sta postala: EMIR KOVAČ iz Jeklarne in ALEŠ GUZELJ iz Predelave debele pločevine. Čestitamo!

Jubilanti s 30-letnim delovnim stažem so postali: GORAZD AVGUŠTIN iz

Jeklarne, DŽEVAD DIZDAREVIČ iz Vroče valjarne, ROMAN KOŠIR iz Obrata vzdrževanja, DARKO CERKOVNIK iz Obrata vzdrževanja, SUAD MULALIČ iz Obrata vzdrževanja in KARMEN KRNIČAR iz Računovodstva. Čestitamo!

Jubilantka s 35-letnim delovnim stažem je postala JELKA ROZMAN iz Tehnične kontrole. Čestitamo!

Jubilant s 40-letnim delovnim stažem je postal BORIS BERGINC iz Jeklarne. Čestitamo!

ZAKLJUČEK ŠOLANJA

Šolanje so uspešno zaključili trije sodelavci. ROBERT PAJSAR iz Predelave debele pločevine je pridobil naziv inženir strojništva, SREBRENKO ANDRIČ iz Obrata vzdrževanja je postal elektrotehnik, ALEN VARMAZ iz Predelave debele pločevine je pridobil naziv strojni tehnik. Čestitamo!

POPRAVEK

V prejšnji številki Sija je prišlo do napake pri priimku, in sicer v povedi: Jubilantka s 30-letnim delovnim stažem je postala: *IDA MATELIČ* iz Računovodstva. Pravilno: Jubilantka s 30-letnim delovnim stažem je postala: *IDA MATELIČ* iz Računovodstva.

Nejra Rak Benič, dipl. upr. org., strokovna sodelavka za HRM 1, Acroni

METAL RAVNE

Novi sodelavci so postali: BRANKO ŠTRUC, MIRAN PLOŠNIK, FRANC KRIČEJ, DRAGO LAZNIK in MATIC BREG v Jeklarskem programu, ROK PUŠPAN in BOŠTJAN ROŽEJ v Kovaškem programu ter JONY OBRETAN v Kontrolni in metalurškem razvoju. Podjetje sta zapustila dva sodelavca.

JUBILANTI

Jubilant s 40 leti dela je postal CIRIL REPAS iz Valjarskega programa.

Jubilanti s 30 leti dela so postali: FRANO GRABOVAC, ROMAN KAMNIK, CVETKO POGORELČNIK iz Jeklarskega programa, MILAN FUŽIR in MIHAEL PRIKERŽNIK iz Kovaškega programa, RADO KAREL in NIKO URŠEJ iz Vzdrževanja, TATJANA

LIPOVŠEK in BRANKA VOVK iz Logistike. Jubilant z 20 leti dela je postal MIRAN VEŠLIGAJ iz Vzdrževanja. Čestitamo!

ZAKLJUČEK ŠOLANJA

MIRAN ŽLEBNIK iz Logistike je uspešno zaključil šolanje in pridobil poklic strojnega tehnika. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

SERPA

Podjetje je zapustil en sodelavec.

JUBILANTI

Za 30 let delovne dobe čestitamo MATKU KAJŽERJU iz Vzdrževanja strojev.

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

ELEKTRODE JESENICE

Sodelavcem prodaje se je pridružila EVA STARE REŠKOVAC.

JUBILANTI

Za 30-letni delovni jubilej čestitamo ALOJZIJ ŽVAGEN iz Oplaščevalnice, DARKU SIMNOVČIČU iz Varilnega laboratorija in ZORANU PODLIPNIKU iz Vzdrževanja.

ZAKLJUČEK ŠOLANJA

Čestitamo tudi SAMKI SILIČ iz Oplaščevalnice, ki je zaključila srednje strokovno izobraževanje in pridobila naziv ekonomska tehničarka.

Rafko Penič, univ. dipl. ekon., vodja Kadrovske službe, Elektrode Jesenice

NOŽI RAVNE

Naš novi sodelavec je postal DANILO ŠAVC v Mehanski obdelavi.

JUBILANTI

Jubilanta s 30-letnim delovnim stažem sta postala: BENO BURJAK iz Odpreme in JOŽE STRAŽIŠČNIK iz Mehanske obdelave. Obema sodelavcema čestitamo za 30. jubilej!

Za 40 let delovne dobe čestitamo sodelavcu JANKU HAVLETU iz Kontrole.

Dragica Pečovnik, univ. dipl. soc., kadrovska menedžerka, Noži Ravne

SUZ

Septembra se je invalidsko upokojil naš sodelavec BRANKO LENDERO iz Tehnične kontrole, v pokoju mu želimo vse najlepše.

JUBILANTI

Za 30 let dela v družbi čestitamo sodelavcu MILORADU VUKMANOVIČU iz obrata Vzdrževanje.

Mag. Tanja Avguštin Čufer, Kadrovska služba, SUZ

ZIP CENTER

Naše nove sodelavke so postale: KLAVDIJA ZBIČAJNIK v OE Javna dela, SENIJA MOČILNIK in NEDJELJKA TANACKOVIČ v OE Storitve – Čistilni servis.

Sodelavec BOJAN LESJAK JAMER iz OE Kakovost se je upokojil. Zahvaljujemo se mu za prizadevno delo in mu želimo vse najlepše.

Eni delavki je prenehalo delovno razmerje.

Rezka Kerbev, ZIP center

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame se sodelavcem iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje in denarni prispevek.

Mateja Podobnik, Acroni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame Matilde Rabič se sodelavkam in sodelavcem Acronija iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje ter denarno pomoč.

Jure Rabič, Acroni

besedilo Jože Prednik, predsednik Društva upokojencev Ravne na Koroškem

60 LET DRUŠTVA UPOKOJENCEV RAVNE NA KOROŠKEM

Jubileji so čas za obujanje spominov starejših, to pa je tudi priložnost, da mlajšim predstavimo življenje v preteklosti.

Leto 1950 je rojstno leto podružnice upokojencev, kasneje Društva upokojencev (DU) Ravne na Koroškem. To se je zgodilo še v takratnem trgu Guštanj, ki je bil dve leti pozneje preimenovan v mesto Ravne na Koroškem.

Železarna je dajala kruh krajanom in Koroščem iz vseh treh dolin – Dravske, Mežiške in Mislinjske.

Kraj je bil tesno povezan z železarno in obratno. Vse generacije železarjev so

dale velik prispevek za vse, kar danes mesto je in ima. Hvala jim.

Na spominski slovesnosti 8. oktobra je društvo upokojencev počastilo ta jubilej s številnimi obiskovalci in gosti. Kulturni program so sooblikovali Stanko Arnold s prijatelji, Mitja Šipek, Marjana Mlinar, Robert Vidali, Tina Kseneman, skupina Karantanija, ženski zbor DU Korošice in folklorna skupina Prežihovci. Zaslužni člani društva in delovne orga-

nizacije so prejeli priznanja in plakete.

Plakete so prejeli Metal Ravne, Petrol Energetika in Interdiskont Ravne, priznanja pa Stanovanjsko podjetje Ravne, ZIP center, Dom starejših Na Fari Prevalje in Hotel Delfin Izola. Hvala za razumevanje in pomoč ob tem praznovanju.

Želimo in prepričani smo, da bodo vodilni v družbah še naprej skrbno gospodarili, da bo mladim zagotovljen kruh, v kraju pa poskrbljeno za standard

Glavni direktor Metala Ravne Andrej Gradišnik prejema plaketo društva iz rok predsednika DU Ravne Jožeta Prednika.

Mitja Šipek je prebral nekaj svojih lepih pesmi.

• Direktorica ZIP centra Alenka Stres prejema priznanje društva za dolgoletno sodelovanje.

na kulturnem, športnem in socialnem področju.

Glavni direktor Metala Ravne Andrej Gradišnik je ob jubileju upokojencem posvetil nekaj misli:

**DRAGE UPOKOJENKE,
SPOŠTOVANI UPOKOJENCI!**

Skoraj 400 let ravensko jeklo daje delo in kruh generacijam v Mežiški dolini. Zaradi njega in z njim so rasle Ravne in vse, kar ljudem prijazno okolje potrebuje. Pridobitve

za fabriškimi plotom in zunaj njega so bile vedno pospremljene z veseljem in glasbo. In ko je pred dvema letoma zvok koračnice godbe ravenskih železarjev naznanjal svečano odprtje nove kovačnice težkih odkovkov in ko smo ob tej priložnosti pripravili tudi dan odprtih vrat, sem dokončno doumel neprecenljivo vrednost generacije, ki danes tvori jedro članstva Društva upokojencev Ravne na Koroškem.

Mnogo vas, cenjene upokojenke in spoštovani upokojenci, se je takrat oglasilo pri nas v Metalu Ravne. Vaše iskreno veselje, mladostna zainteresiranost in zreli komentarji so mi dali vedeti, da v fabriki niste videli le kruha, in kraja niste gradili zaradi dela. Vaša generacija je to delala z ljubeznijo, entuziazmom in s širino, ki presega meje interesa posameznika. Zato se vam v imenu danes zaposlenih v ravenski fabriki iskreno zahvaljujem za dragoceno, a tudi obvezujočo doto.

Ob visokem jubileju, 60-letnici Društva upokojencev Ravne na Koroškem, vam iskreno čestitam. Vsem članicam in članom ter vodstvu društva želim veliko zdravja, volje in aktivnosti, ki naj vas tudi v prihodnje povezujejo. ●

• Nastopil je tudi ženski pevski zbor Karantanija.

PRENEHANJE KOLEKTIVNEGA DODATNEGA POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA

Ljubljana, 16. septembra 2010 – V letu 2011 bo poteklo 10 let od vključitve prvih zavarovancev v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. V tem obdobju upokojeni zavarovanci bodo s tem izpolnili še zadnji pogoj za pridobitev dodatne starostne pokojnine oziroma izplačilo privarčevanih sredstev.

REDNO PRENEHANJE ZAVAROVANJA

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje redno preneha, ko zavarovanec uveljavi pravico do dodatne starostne pokojnine. To lahko stori, ko je dopolnil starost 58 let, se je upokojil po obveznem pokojninskem zavarovanju in je od vključitve v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje preteklo najmanj 120 mesecev. Pokojninska družba A, d. d., z dnem prenehanja zavarovanja sklene z zavarovancem pogodbo o izplačevanju dodatne pokojnine (dosmrtna renta). Višina rente se določi v pogodbi o izplačevanju pokojninske rente. V primeru, da zbrana sredstva ne zadostujejo za pokojninsko rento, Pokojninska družba A, d. d., izplača zbrana sredstva v enkratnem znesku. Zavarovanec mora pisno napovedati uveljavitev pravice do dodatne pokojnine.

INFORMATIVNI IZRAČUN	starost ob upokojitvi 60 let	
	ženska	moški
zbrana sredstva v €	dodatna mesečna pokojnina v €	
5.000	20	23
10.000	41	46
15.000	61	69
20.000	82	92
25.000	102	115

- Višina dodatne pokojnine je odvisna od višine zbranih sredstev, starosti zavarovanca ob upokojitvi in spola. Zavarovancem, ki bodo imeli manj kot 5000 evrov zbranih sredstev, bomo ponudili izplačilo v enkratnem znesku, ostalim zavarovancem pa v obliki dosmrtna rente.

Prihodnji mesec bo na spletni strani Pokojninske družbe A, d. d., zavarovancem na voljo več možnih izračunov višine njihove dodatne pokojnine s potrebnim obrazcem in navodilom za napoved uveljavitve pravice do dodatne pokojnine.

Leto upokojitve	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040
stanje sredstev 31. 12. 2010	7.355 €						
dodatna sredstva	- €	3.756 €	9.012 €	14.966 €	21.712 €	29.355 €	38.015 €
zbrana sredstva ob izplačilu	7.355 €	11.111 €	16.366 €	22.321 €	29.067 €	36.710 €	45.370 €
dohodnina – enkratni dvig	2.443 €						
neto izplačilo pred upokojitvijo	4.912 €						

Povprečni aktivni zavarovanec (s tekočimi vplačili premije) Pokojninske družbe A, d. d., ki je v zavarovanje vstopil leta 2001, bo imel po 10 letih (to je 31. 12. 2010) zbranih 7.355 evrov. V primeru dviga sredstev bi mu država odtegnila dohodnino v višini 2.443 evrov. Zaradi izstopa iz dodatnega pokojninskega zavarovanja bi se ta zavarovanec odpovedal tudi prihodnjim premijam in donosu, kar bi znašalo med 3.756 in 38.015 evrov, odvisno od leta upokojitve.

PRENEHANJE ZAVAROVANJA ZARADI IZSTOPA ZAVAROVANCA

Zavarovanec, ki želi izstopiti iz zavarovanja pred upokojitvijo, Pokojninski družbi A, d. d., predloži pisno izstopno izjavo, ki jo predhodno potrdi njegov delodajalec. S potrditvijo izstopne izjave se delodajalec seznanja z izstopom zavarovanca in mu v prihodnje ne plačuje premije. Zavarovanec, ki mu je zavarovanje prenehalo na podlagi njegove pisne izstopne izjave, pridobi pravico do izplačila odkupne vrednosti po poteku 120 mesecev od vključitve v pokojninski načrt. Pokojninska družba A, d. d., v roku 60 dni po prenehanju zavarovanja izplača zavarovancu enkratno denarno izplačilo v višini odkupne vrednosti, zmanjšane za izstopne stroške v višini 1 % in akontacijo dohodnine v višini 25 %. Skupaj s poračunom dohodnine bo praviloma znašala obremenitev izplačila preko 30 %, kar je bistveno več, kot bo obremenjena renta, praviloma med 6 in 10 %.

DVIG SREDSTEV PRED UPOKOJITVIJO SE NE IZPLAČA. Namen kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja je zavarovancem nadomestiti upad pokojnine iz obveznega zavarovanja. V primeru izrednega prenehanja zavarovanja zaradi izstopa zavarovanca namen zavarovanja ni dosežen. Cilj delodajalca in sindikata (podpisnika pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta), to je skrb za boljšo pokojnino zaposlenih, ni dosežen, prav tako tudi ne namen davčne olajšave.

Uprava Pokojninske družbe A, d. d.

besedilo Irena Lačen Benedičič, vodja projekta in direktorica Gornjesavskega muzeja Jesenice
fotografiji fototeka GMJ; avtor: J. Pipan

ŽAR JEKLA IZ MARTINARNE JESENICE

V Kosovi graščini je na ogled železarska razstava.

Letos mineva 120 let, odkar je začela obratovati siemens-martinova jeklarna – martinarna na Jesenicah. Vse od postavitve prve peči (1890) do zadnje, sedme (1958) je dajala kruh številnim generacijam, jeseniško jeklo pa so cenili po vsem svetu. A spomin nanjo blede. Zato smo v Gornjesavskem muzeju Jesenice (GMJ) pripravili razstavo s katalogom, filmom in srečanjem martinarjev.

Avtor razstave mag. Marko Mugerli je zbral spomine martinarjev, fotografije in neprecenljivo filmsko gradivo Draga Fona ter vse strnil v 20-minutni film *Žar jekla – zgodbe jeseniške martinarne* v produkciji podjetja Videofon. Film vsebuje posnetke nekdanjega dela v martinarni vključno z zadnjim dnevom obratovanja, ki ga je posnel Drago Fon. Prepletajo se spomini zaposlenih v martinarni od pomočnika, šmelcarja, delovodje, obratovodje in direktorja v času obratovanja. Boris Bregant, Stanko Čop, Rodoljub Đukić, Franc Hlastan, Ivan Jonke, Alojz Noč, Anton Sever, Dimitrije Simikič, Slavko Zakrajšek in Henrik Zupan v spominih na delo opisujejo tehnološki postopek, delovne razmere in tudi življenjski standard ter ukinitvev martinarne oziroma preusmeritev jeseniških jeklarjev.

Majda Rebernik je spomine na martinarno in delo jeseniške železarne vtakala v svoje pesmi, dve sta vključeni tudi v film.

Deset panojev in več kot 30 eksponatov dopolnjuje tudi 24-stranski katalog *Žar jekla – martinarna Jesenice*. Besedila je pripravil kustos za zgodovino železarstva mag. Marko Mugerli. Pri projektu so sodelovali številni martinarji, železarji. Izvedbo razstave smo prevzeli sodelavci Gornjesavskega muzeja Jesenice, ki poleg predmetov hrani bogato fototeko Kranjske industrijske družbe in Železarne Jesenice.

Razstava je namenjena vsem jeklarjem, železarjem pa tudi Jeseničanom in širši javnosti, saj z njo predstavljamo delček zgodovine tehnike in tehniške dediščine, ki je tako značilna za mesto Jesenice.

V kulturnem programu ob odprtju razstave sta nastopili Majda Rebernik in komorna skupina trobil Glasbene šole Jesenice pod vodstvom Francija Richterja. Poleg nekdanjih in sedanjih jeklarjev se je prireditve udeležil tudi glavni direktor družbe Acroni Slavko Kanalec. Razstavo je odprl poslanec državnega zbora RS in župan mesta Jesenice Tomaž Tom Mencinger, sofinancirala pa sta jo Občina Jesenice in Ministrstvo za kulturo RS. Na ogled je v Kosovi graščini od torka do petka od 10. do 12. in od 16. do 18. ure (ter tudi po dogovoru) do 27. novembra 2010. ●

● Majda Rebernik in Slavko Kanalec med obiskovalci ob odprtju razstave v Kosovi graščini

● Od leve: nekdanja direktorja Železarne Jesenice Boris Bregant in Peter Kunc, jeseniški župan in poslanec državnega zbora Tomaž Tom Mencinger, direktorica Gornjesavskega muzeja Jesenice Irena Lačen Benedičič, nekdanji obratovodja martinarne Stanko Čop in glavni direktor Acronija Slavko Kanalec

FINČEV SISTEM SE JE DOBRO PRIJEL

Na Jesenicah hokej živi 365 dni v letu. Vsaka jutranja zgodba se začne s hokejem, pa naj bo to sredi vročih poletnih dni ali sredi najhujše zime, ko je hokejska sezona na vrhuncu.

Hokejskih tem je nešteto, nekatere so privlečene tudi za lase, toda na Jesenicah je najbolj pomembno to, da se govori o hokeju. Poznopomladanske in poletne teme so povezane seveda s sestavo ekipe in strokovnega štaba, jeseni in pozimi pa se dnevno redno kramlja o dosežkih hokejistov Acronija Jesenice, ki so 10. septembra začeli peto sezono v družbi madžarskega in hrvaškega kluba, avstrijskih in dveh slovenskih klubov. V prvi sezoni so bili železarji sami v družbi sedmih moštev iz severne sosede, kasneje se je liga razširila na deset klubov, današnja sestava pa je bila oblikovana v sezoni 2009/2010. Z vstopom moštva Acroni Jesenice v

družbo Avstrijcev so se hokejski apetiti povečali tudi Madžarom, največjim jeseniškim tekmečem iz Ljubljane, lani pa še Hrvatom, ki so z vstopom Medveščaka v ligo EBEL povzročili pravi razcvet hokeja pri naših južnih sosedih. Slednji se na podatek, da v njihovi ekipi igra bore malo Hrvatov, požvižgajo, dokaz za to pa je venomer polna dvorana Dom športov, ki sprejme nekaj več kot šest tisoč gledalcev.

Pravi razcvet pa je tudi pred letos zelo pomlajeno jeseniško ekipo, ki so ji številni hokejski 'strokovnjaki' namenili gladko zadnje mesto na lestvici in zgodnji konec sanj o tako želeni končnici, a se ta po desetih odigranih krogih ne zdi

utopija, temveč povsem realna možnost. Športni direktor Hokejskega kluba (HK) Acroni Jesenice Zvone Šuvak je s podporo vodstva kluba, ki mu predseduje Slavko Kanalec, v pomladanskih in poletnih mesecih povlekel nekaj potez, ki jih marsikdo ni razumel, toda danes se zdi, da je imel 'dober nos' pri svojih odločitvah. Po zamrznitvi sodelovanja z ekscentričnim Mikom Posmo se je športni direktor o vodenju moštva uspel dogovoriti s finskim strokovnjakom Heikkijem Mälkiäjem, ki je ob prihodu na Jesenice in snidenju z golobradimi mladeniči nekoliko skomignil z rameni, češ kam sem prišel, a je takoj krepko zavihal rokave in je v dosedanem delu sezone s svoji-

▲ Finski strateg je ob prihodu na Jesenice zavihal rokave, do danes je povsem upravičil zaupanje.

▲ Kapetan HK Acroni Jesenice Tomi Hafner je po desetih krogih lahko zadovoljen z izkupičkom v ligi EBEL.

mi 'mladci' največje in najbolj prijetno presenečenje prvenstva. Finec je uvedel nov sistem igranja, ki so se ga mladi igralci hitro naučili, s svojimi izkušnjami pa bodo moštvo okrepili še tuji hokejisti, brez katerih zaenkrat še ne gre.

Dokaz o dobrem delu so dosedanje rezultati železarjev, ki po desetih krogih zasedajo sredino lestvice, njihova igra, velika želja in volja pa so prepričljivo zagotovilo, da bo letošnja sezona uspešnejša od lanske. Osnovna želja aktualnih slovenskih prvakov je uvrstitev med osmerico najboljših v ligi EBEL, glavni cilj pa ostaja ubranitev naslova državnih prvakov. Zastavljena pot se je izkazala za pravilno, fantje na ledeni ploskvi delajo trdo in marljivo, velik delež na poti do zastavljenih ciljev pa bo prinesla tudi na novo imenovana uprava, ki ima s predsednikom Slavkom Kanalcem dobro vizijo za vrnitev jeseniškega hokeja na pota stare slave. Dogodki v preteklosti so namreč vrgli veliko senco na ime enega izmed najuspešnejših slovenskih špor-

tnih kolektivov, toda sanacijski program ima perspektivo, zato je vodstvu kluba treba zaupati. Upravni odbor se zaveda, da je pred zahtevno nalogo, toda vsi so krepko pljunili v roke in na svoj način pomagajo pri reševanju voza, ki je bil že globoko v breznu, kot je dejal predsednik Slavko Kanalec. »Voz že vlečemo navzgor, zato ne smemo dopustiti, da bi ponovno začel drseti navzdol. Zato je tu uprava, ki bo morala podstaviti nogo ali kamen, da se ne bomo ponovno znašli na dnu grape,« se je pred dnevi v intervjuju za spletno stran hokejskega kluba metaforično izrazil predsednik kluba in glavni direktor generalnega sponzorja kluba, podjetja Acroni. Predsednik je še poudaril, da so sponzorji pripravljeni vlagati v hokej še naprej, zato je negativno razmišljanje povsem odveč.

Negativnega razmišljanja si ne zaslužijo hokejisti, ki s trdim in prizadevnim delom razveseljujejo številne jeseniške privržence, tega si ne zaslužijo navijači in privrženci, ki se ponovno v velikem

številu vračajo v jeseniško 'staro damo', negativnega razmišljanja si ne zaslužijo jeseniški hokej, s katerim se istovetimo doma in v svetu. »Na Jesenicah je hokej bil, hokej je in hokej bo,« so znane besede jeseniškega župana Tomaža Toma Mencingerja, ki je tudi sam zelo vpet v trenutno hokejsko zgodbo med Mežaklo in Karavankami, saj je opravil levji delež pri projektu obnove dvorane Podmežakla. V letošnji sezoni so že odprli novo vzhodno tribuno z nekaj več kot 1400 sedeži, nova pridobitev bodo dodatne garderobe, v prihodnjem letu je v načrtu obnova strehe in še kaj. »V nekaj letih bo to ena izmed najlepših dvoran daleč naokoli,« rad poudarja jeseniški župan in tem besedam velja verjeti. Kot je treba pritrditi besedam hokejskih poznavalcev, ki vidijo v mladih jeseniških hokejistih nove bisere na ledeni ploskvi. Letos so že dokazali, iz kakšnega testa so, ko bi le ostali na Jesenicah ... ●

● Mladi napadalec HK Acroni Jesenice Rok Tičar je na desetih tekmah zbral največ točk v moštvu, kar 14 (sedem golov in sedem podaj).

● Branilec Klemen Pretnar je eden izmed stebrov jeseniške obrambe, a bo zavoljo zloma čeljusti z ledu odsoten vsaj mesec dni.

KOŠARKARSKI KLUB JESENICE SE PREDSTAVI

S sodelavcem jeseniškega Acronija, Bojanom Grzetičem, smo se pogovarjali o zgodovini in nadaljnjem razvoju košarke na Jesenicah, saj večino svojega prostega časa namenja prav temu športu.

Bojan Grzetič

Jesenice so sicer najbolj znane po hokeju, vendar pa to ni edini šport, s katerim se Jeseničani ukvarjajo. Košarka je denimo na Jesenicah prisotna že vrsto let.

Začetki košarkarskega kluba (KK) na Jesenicah segajo že dobrih 50 let v preteklost, torej smo abrahama že praznovali. Prvotno so tekme potekale na zunanjih igriščih, pozneje v prostorih Železarskega izobraževalnega centra (ŽIC), po postavitvi nove športne dvorane pa smo se preselili v OŠ Prežihovega Voranca. Kot košarkarski klub smo člani Košarkarske zveze Slovenije, na Jesenicah pa smo člani Športnega društva Jesenice.

Kdaj ste se začeli ukvarjati s košarko?

Že od malega sem se rad ukvarjal s športom, pri 16 letih pa sem po priporočilu poznavalca košarke začel trenirati in šest let igral košarko. Sedaj sem že 30 let trener, trenutno članske ekipe ter mladincev.

V klubu imate več selekcij.

Katera dosega najboljše rezultate?

Klubske selekcije se delijo na člane, mladince (U18), kadete (U16) in starejše/mlajše dečke – pionirje (U10, U12, U14). V sezoni se na košarkarskem parketu »obrne« približno 100 igralcev košarke. Trenutno so najbolj uspešni naši kadeti, ki se jim je uspelo uvrstiti v prvo slovensko ligo. V tej ekipi imamo kar nekaj nadarjenih igralcev. V KK Jesenice so

se kalili košarkarski mojstri, ki so kasneje dosegali vidne uspehe, na primer Teoman Alibegovič, Saša Dončič, Primož Samar, Miha Kovač in Elvis Kadič, ki trenutno igra v prvi ligi v Mariboru.

Kakšen je interes mladih za košarko?

Največji konkurent košarki, lahko rečemo kar športu nasploh, je danes računalnik. Vse je odvisno od začetka, kako otroku uspemo košarko predstaviti in kako hitro znamo otroka nad košarko navdušiti. Pri mlajših skupinah je trening najprej bolj kot igranje, kar je podlaga za kasnejši resnejši trening.

Gre za kakovostno preživljanje prostega časa. Pri začetnikih je veliko odvisno tudi od interesa staršev, saj so oni tisti, ki otroke vozijo na tekme, jim plačujejo opremo in še kaj. Velja pravilo: Več

treniraš, večji so uspehi. Mi pa imamo za večje uspehe premalo treningov, saj več treningov pomeni več denarja. Na žalost smo zelo omejeni s finančnimi sredstvi. Znesek, ki ga občina nameni za košarko, je dovolj za pokritje najema telovadnice, kaj dosti več pa že ne ostane. Prevozov zato ne organizira klub, ampak priskočijo na pomoč starši.

Kakšni so vaši načrti za prihodnost?

Z nekaterimi selekcijami že dosegamo vidnejše uspehe, in upamo, da bomo v tej smeri tudi nadaljevali. Želimo si, da bi zanimanje za košarko med mladimi še naraščalo, zato ta šport intenzivno promoviramo.

Hvala za vaš čas, na tekmah pa vam želim veliko trojk.

• S kakovostnim delom in posledično dobrimi rezultati želimo doseči večjo prepoznavnost kluba v ožji in širši okolici. Razpolagamo s kakovostnim strokovnim kadrom, ki skrbi za razvoj znanja od najmlajše do članske selekcije. V klubu je zdaj več kot 80 registriranih igralcev.

Rajko Peterne,
predsednik KK Jesenice

• Košarka ima na Jesenicah bogato tradicijo. Zato si v klubu prizadevamo, da to tradicijo nadaljujemo. Nekateri od nas smo že izkusili profesionalizem in vemo, da je razlika v primerjavi z amaterizmom velika. Vendar pa si v klubu želimo delati čim bolje. Naš namen je omogočiti več otrokom organizirano ukvarjanje s športom, aktivno in organizirano preživljanje prostega časa, možnost sklepanja novih poznanstev ... Hkrati pa jim v športnem smislu želimo dati še kaj več. Torej na amaterski način se čim bolj približati neki dobro organizirani skupini. Rezultati zadnjih sezon kažejo, da smo na pravi poti. Povečalo se je zanimanje za košarko, več fantov se je vključilo v klub, pa tudi rezultati klubskih selekcij so vedno boljši.

Primož Samar,
strokovni vodja mlajših selekcij KK Jesenice

besedilo Helena Pavlič, dipl. san. inž., promocija zdravja in epidemiologija okolja,
Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

OB SVETOVNEM DNEVU HRANE

Letos mineva 65 let, odkar je bila v okviru Združenih narodov ustanovljena Svetovna organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO – Food and Agriculture Organization).

16. oktober zaznamujemo kot svetovni dan hrane in letošnji slogan se glasi:

ZDRUŽENI PROTI LAKOTI.

S tem sloganom želi FAO spodbuditi države članice, da sta za učinkovit napredek v boju proti lakoti in podhranjenosti potrebna medsebojno delovanje in pristen dialog na vseh državnih in mednarodnih ravneh.

UNITED AGAINST HUNGER

16 October 2010

World Food Day

SIGN THE PETITION TO END HUNGER
WWW.1BILLIONHUNGRY.ORG

Food and Agriculture Organization
of the United Nations
www.fao.org

Leta 2009 je za lakoto trpela več kot milijarda ljudi. Vsak dan na svetu posledično za lakoto umre 16.000 otrok, kar pomeni vsakih pet sekund en otrok.

Dva največja vzroka za večjo revščino sta predvsem zviševanje cen živil na svetovnem trgu in finančna kriza.

Kaj lahko postorimo v regiji v boju proti lakoti?

Z izvajanjem dejavnosti s svojega strokovnega področja lahko prispevamo k mozaiku celote. S povezovanjem vladnih in nevladnih ustanov, različnih resorjev in strok (zdravstvo, sociala, šolstvo, kmetijstvo, gospodarstvo ...) lahko osvetlimo temo širše in na različnih nivojih. Ljudem lahko podamo napotke za zdrav način življenja, jih motiviramo za zdrav življenjski slog.

KAJ SODI V ZDRAVO PREHRANO?

Uživanje pestre, raznolike in mešane hrane. Zagotovo tudi lokalno pridelana hrana, ki je sveža, naravno dozorela in polnega okusa. S tem ko uživamo pridelek/izdelek lokalnega kmeta, kjer so kratke transportne poti in kratek čas skladiščenja, živilo ohrani višje vrednosti vitaminov, mineralov in drugih hranilnih snovi. Tako zagotovimo kakovostnejšo hranilno vrednost živil in hkrati živimo v sožitju z naravo. Vsem ljudem ni omogočeno poseganje po kakovostnih živilih, kljub temu pa lahko nekatere pridelke pridelamo doma, na manjših vrtovih (različno zelenjavo, stročnice, krompir,

od sadja morda ribez, maline, v daljšem obdobju pa posadimo kakšno jabloano).

Zelo pomembno je tudi, **kako pripravimo hrano**. S pravilnimi postopki, kot so dušenje, kuhanje na sopari in kratek oziroma ustrezen čas kuhanja, prav tako ohranjamo hranilne snovi v živilih.

Ob tem ne smemo pozabiti na pravilno **shranjevanje živil**. Živila shranjujemo pri varnih temperaturah, da preprečimo rast mikroorganizmov. Shranjena živila morajo biti primerno zaščiteni v ustrezni embalaži in skladiščena v ustreznih skladiščnih razmerah. Glede na vrsto, sestavo in pokvarljivost živila morajo biti izpolnjeni različni skladiščni pogoji, denimo suha in hladna skladišča ali shranjevanje v hladilniku oziroma zamrzovalni omari.

Pri nakupovanju hrane se obnašajmo racionalno. Omejimo izbor živil na osnovna živila, nakupujemo, ko porabimo zaloge. Razne omake, namaze in napitke lahko pripravimo sami iz osnovnih, svežih živil. Pri nakupovanju že pripravljenih izdelkov se moramo prepričati o določenih lastnostih izdelka, zato preverimo oznake na embalaži: seznam sestavin, dodani aditivi in dodatki, rok uporabnosti, pogoji shranjevanja – skladiščenja, prehranska ali hranilna vrednost živila, navodilo uporabe in neto teža izdelka ter ustrezno pakiranje.

PREHRANA DELOVNE POPULACIJE

Raziskave kažejo, da sodi v Sloveniji aktivna delovna populacija glede varovanja

in krepitve zdravja med ogrožene skupine prebivalcev. Zaradi posameznikove trenutne zadovoljive zdravstvene situacije in dobrega počutja v tem obdobju življenja je skrb za lastno zdravje pogosto zanemarjena. Malica na delovnem mestu je pomemben del delavčevega vsakdanjika, za mnoge (še posebej v zadnjem času, ko se delovni časa podaljšuje preko celega dneva) pa je to glavni dnevni obrok, prav to je lahko tudi pomemben vzrok za slabo počutje, manjšo storilnost in slabše zdravje delavcev. Poznamo znanstvena merila, kakšna naj bo prehrana na delovnem mestu za boljše zdravje, počutje, delovno storilnost ipd. Obilne obroke hrane mora delavec zaužiti, kadar (telesno in duševno) ne dela, za zajtrk, pred delom, kosilo pa po delovnem času, med delovnim časom naj zaužije malico. Tak način prehrane vpliva na boljšo delovno storilnost, boljše počutje in zdravje.

Pomembno je graditi pozitiven odnos do prehranjevanja. Otroci in mladostniki oblikovane prehranjevalne navade prinesejo iz družine. Zavedati se moramo pomena hrane.

Odnos do hrane mora postati vrednota, ne pa nekaj samo po sebi umevnega – le tako bomo bolj uspešni tudi v boju z lakoto in marketingom živil, ki je vsak dan močnejši. Obnašajmo se čim bolj racionalno z razpoložljivimi živili.

K razmišljanju o načinu prehranjevanja motivirajmo posameznika, celotno družbo,

družino. Otroke lahko vključimo v proces nakupa hrane in jih tako postopoma navajamo na ekonomično vedenje ter jim obenem pomagamo rasti v osveščene potrošnike. Vključimo jih tudi v proces priprave obroka, kjer otroku dodelimo pomembno vlogo, s tem ko prispeva k skupnemu ustvarjanju dobrin v družini.

Vse to lahko povežemo tudi z **druženjem**, ki je v današnjem času, ob hitrem tempu življenja vse bolj pomembno. Takšen način druženja je tudi priložnost za pogovor in tvorjenje dobrih odnosov, priložnost za sprostitev od vsakdanjih stresov in stisk. Izberimo takšno obliko druženja, s katero se bodo strinjali vsi družinski člani in jo bodo tudi radi izvajali v okviru danih možnosti. S tem bo družina krepila zdravje vseh družinskih članov. In smo že pri zaključku ali pa na začetku, da se temelji postavljajo v družini.

S promocijo, z ozaveščanjem in izobraževanjem lahko povečamo znanje otrok, mladostnikov in odraslih, vplivamo na njihova stališča in spodbujamo zdravo izbiro na omenjenih področjih, ki sodijo med glavne določevalce zdravega življenjskega sloga.

In še povabilo:

Lokalni zdravstveni domovi odrasle vpljudno vabijo na zdravstvenovzgojne delavnice CINDI. O udeležbi na delavnicah se posvetujte s svojim osebnim zdravnikom.

besedilo Tone Kelbl, Acroni

NA KRASU JE KRASNO

*Na Krasu je krasno –
nikdar ni prezgodaj,
nikdar ni prekasno:
vse je zmeraj o pravem
času, na Krasu.*

*Na Krasu je krasno –
nikdar ni pretiho,
nikdar ni preglasno:
vsi so zmeraj na dobrem
glasu, na Krasu.*

To pesem je napisal sodobni slovenski pesnik Miroslav Košuta, rojen v vasi Križ pri Trstu. Pesnik tako lepo opeva Kras, da smo se v društvu metalurških inženirjev in tehnikov odločili za izlet v ta del Slovenije.

Udeležili smo se 15. tradicionalnega pohoda Na Krasu je krasno. Pohod je od leta 2005 čezmejni, začne se v Sloveniji ter konča v Italiji. Večina obmejnih vasi je odstranila vse, kar je spominjalo na obstoj meje, samo v vasi Tublje pri Komnu so za spomin pustili tablo o bližini meje. Tublje je naselje med Velikim Dolom in Brjami, s 50 prebivalci in 16 hišami. V tej vasi je bil tudi zbor pohodnikov, ki so se pripeljali iz vse Slovenije. Po prihodu smo se posladkali s pecivom, ki so ga spekle domačinke, in spili kozarček terana ali soka. Nekateri so si tudi ogledali ostanke ozkotirne železniške proge, ki so jo zgradili med prvo svetovno za potrebe fronte.

Start pohoda je bil točno ob 10. uri in 10 minut meseca oktobra leta 2010. Pot nas je vodila skozi pristne kraške vasi s kamnitimi hišami z majhnimi okni. Prijazni domačini so nas pozdravljali in nas pogostili s kraškimi dobrotami.

Vmesni cilj pohoda je bil tudi hrib Sv. Lenart (402 m), ki se dviguje med vasicama Brje in Tublje pri Komnu. Slovencem je hrib komaj kaj znan, nanj pa so se podajali Tržačani na nedeljske izlete že v prejšnjem stoletju. Ime Sv. Lenart oziroma San Leonardo je dobil hrib naknadno, saj je bilo njegovo prvotno ime Lipnik. Sedanje ime pa je povezano z majhno cerkvico, katere ostanke so še vedno vidni na njegovem vrhu. Cerkvica je bila posvečena svetemu Lenartu, ki je v šestem stoletju pokristjanjeval in v svojem življenju naredil prenekateri čudež. Z vrha se nam je zaradi

▲ Za vrnitev v čas med 1. svetovno vojno so poskrbeli člani skupine 13 - 13 iz Bovca.

▲ Na vrhu Svetega Lenarta

▼ Kraške hiše z vinogradi, odetimi v barve zrele jeseni

lepega vremena odprl čudovit pogled na raztresene kraške vasi, Tržaški zaliv, Nanos in tudi na Triglav v daljavi.

Ker je na Krasu veliko jam, smo pohod popestrili z obiskom ene izmed njih. To je bila Jama v hribih, ki je bila med našim obiskom osvetljena. Po ogledu jame nas je pot vodila v zamejsko vas Praprotno. Ime vasi izhaja iz rastlinskega imena praprotno. Tam je bil tudi zaključek pohoda, kjer je potekal Kraški Oktoberfešt, z bogatim kulturnim programom in kioski s hrano in pijačo.

Udeleženci pohoda smo med potjo spoznali, kako narava oblikuje kraško krajino in kako jo pri tem dopolnjuje človek; kaj so ljudje naredili iz kamenja, koliko truda je bilo potrebno, da so kamniti svet spremenili v njive in travnike. Za njihov trud jih je narava bogato nagradila. Pohod ni bil namenjen le spoznavanju sedanosti in preteklosti, ampak nam je ponudil prijeten sprehod po kolovozih in stezah, ujetih med kamnite zidove. Poseben čar pa je dajal živordeči ruj, ki je ustvarjal pravičeno podobo pokrajine. Ruj je živordeče grmičevje, ki raste na kamnu, v skromnih razmerah. Ravno zato kljubuje mrazu, burji in je trajno.

Na Krasu je krasno ... ●

KOSOBRINSKI ŠPIK

To sliši se precej preprosto,
da treba živeti je z naravo.
S tem silijo nas prepogosto:
Z glavo, v naravo – to je zdravo.

Že res, a kaj v naravi naj počnemo?
Trava, listje, drevo – dolgčas živ!
Z zaprtimi očmi v čudež zremo.
O njej ne vemo nič! In kdo je kriv?

Mi sami! Je gozd ustvarjen za kraval?
Telefon morda, lomast in dretje!
Kje da pri miru bi obstal,
poslušal mir in duhal cvetje!

O cvetju dosti sem že pisal,
a še premalo, tega se zavedam.
Zelišča zgolj grobo sem orisal,
a zdaj v drugo smer že gledam.

O pticah vemo bore malo.
Kdo loči kaj več kot lastovko in vrabca?
Štorklja in čaplja sta isto, mi trdi budalo,
ki ne loči taščice od žabca.

A
Albatros pač ni pri nas doma,
zato bom gladko ga spregledal,
a to naj samo zanj velja,
o drugih bom pa več povedal.

B
Brglez ptičji je zidar,
zazida duplo detla ali žolne.
Če je Vegradov? Ni moja stvar!
Naj še on brez plače kolne!

Brgleza v gozdu starem zasledimo,
na pokopališčih in v parkih.
Njegovega plezanja se veselimo,
ko kluva po žuželkah, pajkih.

Z glavo navzdol se rad postavlja.
V plezanju je pravi akrobat.
Glasove »tvet« in »zit« ponavlja.
Ima šilast kljun, je bolj čokat.

Brglez je ptič, ki mi je všeč.
K meni v krmilnico prav rad zaide.
Pozimi, ko nikjer hrane ni preveč.
Upam, da letos tudi pride. ●

besedilo Dejde
karikatura Boter Špik

V marsikateri zapuščinski
obravnavi največ dobi odvetnik.

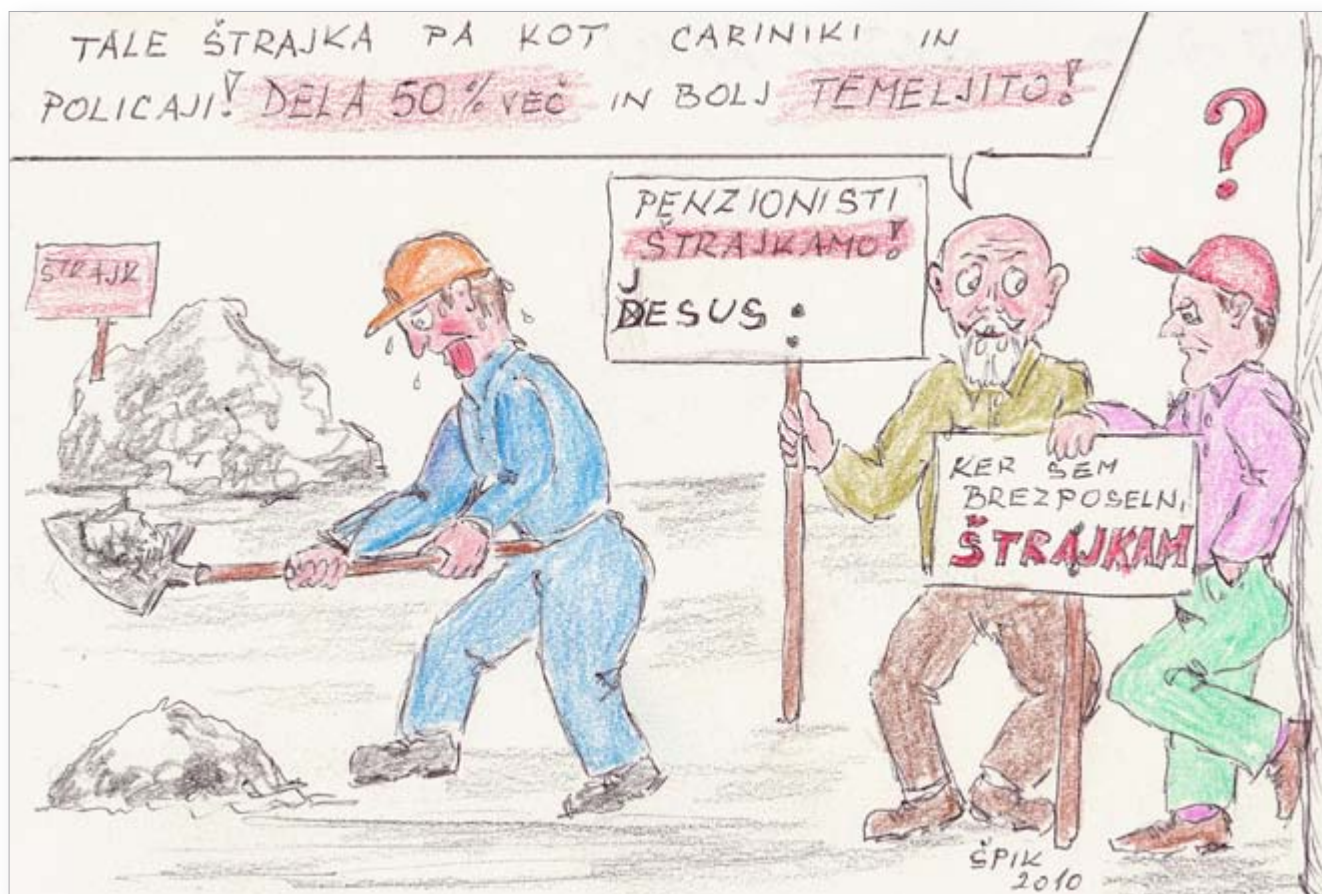
Življenjska pot ni premica – je sinusoida.

Ni vsak, ki se slini, pes.

Za figo v žepu ne potrebuješ ne fige in ne žepa.

Kadar so ti zvezde naklonjene,
jih ponavadi ne deliš z najbližjimi.

Kolikor bolj spoznavaš ljudi,
toliko manj so ti všeč.

DARWINOVA TEORIJA

Učiteljica je podrobno razložila Darwinovo teorijo, zato je upala, da so vsi natančno razumeli, za kaj gre. Pa se je kljub temu oglasil Jure. "Gospa učiteljica, kateri človek je opazil, da ni več opica?"

MUZEJ

Mali dinosaver je vprašal mamico: "Mami, ali bomo šli v nebesa, ko bomo umrli?" "Ne, v muzej!"

ŽEBLJI

V oddelek veleblagovnice z železno vstopi fakir in naroči prodajalcu: "Dva tisoč žebļjev, dolžine 15 cm, prosim!" "Za kaj pa boste potrebovali toliko žebļjev?" je radoveden prodajalec. "Žena mi bo preoblekla posteljo!"

MANJŠI KOS

Jože in Franci sta odšla v ribjo restavracijo in naročila večjo ribo. Ko jo je natakar postregel, jo je Jože prerezal na večji in manjši kos in manjši kos postavil na Francijev krožnik. "Če bi jo jaz razdelil, bi sebi postregel z manjšim kosom!" je rekel Franci. "Vem, zato sem ti pa tudi dal manjši kos."

MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ

AVTOR: DRAGO RONNER, ACRONI	ZAKLJUČENA ENOTA TV-PROGRAMA	KAMNINA ZA TLA-KOVANJE CEST	PLITVA, OZKA STRUGA	AMERIŠKA IGRALKA (LINDA)	PECELJ PRI GOBI	SUROVINA ZA IZDELAVO BARV	KOKOŠKA	STARA MERA ZA VINO	MANAMA JE GLAVNO MESTO BAHRAJNA.	GRENKI ZELIŠČNI LIKER	PERJE PRI REPI	ARISTOTELES (KRAJŠE)	STAR IZRAZ ZA LILIJO	IVJE	KRATKO, ŠALJIVO ODRSKO DELO	ETUL, TUL
MOTIKI PODOBNO ORODJE									PISEC ANALOV, KRONIST							
SLOVENSKI GEOLOG (MATIJA)									SL. POLITIK (MIHA) ZEVŠOV TOČAJ V GR. MITOL.							
ZACETEK MISLI																
GANSKI POLITIK (KOFI)					DELAVEC V LIVARNI POKRAJINA NA KITAJSKEM						TOVARNA V CELJU	KOTANJA Z VODO GLAVNO MESTO BAHRAJNA				APOSTAT JE VERSKI ODPADNIK.
JULIO IGLESIAS			SPOJ, KONTAKT ODPADNIK OD VERE					PREDMET MISLJENJA SAMICA RAKA						KLEŠČE ZA KODRANJE LAS	ORIGINALNA LISTINA, UNIKAT	GRŠKA ČRKA
OČE				BOG RIŽA V ŠINTOIZMU ITALIJAN. NOVINARKA FALLACI						VARNOSTNA SMUŠKA VEZ RIBJA JUHA						
AMBON JE INDONEZIJSKI OTOK.	KRAJ SEVERNO OD SODRAŽICE	DEČEK, FANT ANGLEŠKI IGRALEC (ROGER)				PREMETENKA	INDONEZIJSKI OTOK V MOLUKIH						LENNONOVA VDOVA (YOKO) VRSTA KLADIVA			
SPREMLJEVALEC BOGINJE VENERE							SKALA VIKTOR ERŽEN				UBITI IT. POLITIK MORO PEVKA MAVRIČ					OGNjenik NA SICILIJU
KONEC MISLI																
PREMOŽENJE, KI GA PRINESE ŽENA V ZAKON					DEL CEVOVODA ŽELJKO KOZINC				NAJTRŠI DRAG KAMEN MARJAN FORTIN							
POMARANČA							ŠAHOVSKA FIGURA						ŠVEDSKI ZGODOVINAR IN POLITIK (OSCAR)			
LIST PAPIRJA Z OBVEŠTILOM						DROVENIK JE NAŠ GEOLOG.	IZPUŠČAJ NA USTNI SLUZNICI						SVINJA, PRAŠIČ			